

ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਝਲਕਾਂ

ਸੁਨੀਰ ਕੌਰ

darshan Dekhne Ka Chao

By Sushil kaur

ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ੨੦੧੦

ਟਾਈਪ ਸੈਟਿੰਗ ਤੇ ਡੀਜ਼ਾਇਨਿੰਗ
ਦਿਵਜੋਤ ਕੌਰ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ
ਆਤਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੂਚ

ਸਮਰਪਿਤ

ਪੁੱਠੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲੁਹਾਣ ਵਾਲੇ
ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੇ ਦੇ ਜੁਲਮੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ
‘ਜਗਤ ਗੁਰ ਸੁਆਮੀ’
ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ
‘ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਕਾਮੀ’
ਕਹਿਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕੀਤਾ
ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਸਹਾਰਦਿਆਂ
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ
ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰੇ ਨੂਰਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ
ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨੇ ਹੋਰ ਜੜ ਦਿੱਤੇ।

ਤਤਕਰਾ

੧ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ.....	੧
੨ ਝਾਤ.....	੨
੩ ਏਕ ਪਲਕ ਸੁਖ ਸਾਧ ਸਮਾਗਮ ਕੋਟ ਬੈਕੁੰਠਹ ਪਾਂਏ.....	੪
੪ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ.....	੧੩
੫ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਆਇ.....	੧੫
੬ ਸੁਨਹੁ ਲੋਕਾ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਇਆ.....	੨੧
੮ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ.....	੨੬
੯ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ.....	੩੧
੧੦ ਗੁਰੂ ਮਾਂ.....	੩੩
੧੧ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ.....	੩੬
੧੨ ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ.....	੪੩
੧੩ ਅਮਲੀ ਰਿਖਸ਼ੇ ਵਾਲਾ.....	੪੫
੧੪ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹਿ.....	੪੮
੧੫ ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ.....	੫੩
੧੬ ਚੰਨ ਮੁੱਖੜੇ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ.....	੫੭
੧੭ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ.....	੬੦
੧੮ ਤੀਸਰਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ.....	੬੨
੧੯ ਘੋੜੇ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ.....	੬੩
੨੦ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੰਨ੍ਹੀਂ ਲੜਕੀ.....	੬੬

੨੧ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ.....	੨੨
੨੨ ਯੂਨੀਕ ਆਸ਼ਰਮ.....	੨੪
੨੩ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ.....	੨੭
੨੪ ਪਿਆਰੀ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਰਵਿਦਾਸ.....	੯੩
੨੫ ਦੇਹਿ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ.....	੯੩
੨੬ ਰਾਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ.....	੧੦੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ

Brigade, Rishikesh UTTARANCHAL 0135 - 430229
JASWANT SINGH SANDHU
Chairman
Hemkunt Trust, Rishikesh
Ph. : 0135 - 2430229

ਮਿਤੀ. 1-6-2010

ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ

ਬੀਬੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਢਾਹਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੱਚੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੀ ਵੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਅੰਦਰ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਗੀ ਹੋਇਆ ਮਨ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਇਕ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਚਾਚੀ ਜੀ ਸਨ। ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਵਰਤੀਆਂ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਵੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ੪੦ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਮੈਂ ਅਬਰੇ ਰਹਿਮਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਉਹ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਆਯੂ ਬਖਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ਣ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਬਰਿਗਏਡੀਅਰ)

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਹੇਮਕੁੰਟ ਟਰੱਸਟ

ਝਾਤ

ਕਾਲੇ ਸਿਆਹ ਬਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੰਨ ਨੇ ‘ਝਾਤ..!’ ਕਿਹਾ। ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਰੰਗ ਮਾਣ ਲਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਕਾਲੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀਨਾ ਚੀਰ ਚੀਰ ਸੋਹਣੇ ਚੰਨ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਚੰਨ-ਮੁੱਖੜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰੇ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਭਲਾ.. ! ਉਹ ਚੰਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕੇ? ਪਰ ਜਿਸਨੇ ‘ਝਾਤ..!’ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ? ਉਹ ਤਾਂ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਏਗਾ..। ‘ਝਾਤ..!’ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਉਤੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਝਾਤ’ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਅਕਾਸ਼ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਚੰਨ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਹੜੇ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਿਆਂ ਕਰ ਲਵੇ। ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਮਨ-ਵੇਹੜਾ ਸੰਵਾਰ ਲਵੇ। ਚੰਨ ਮਾਹੀ ਆਵੇ...! ਚੰਨ-ਚਾਨਣੀ ਦੀਆਂ ਰੰਗਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਵੇ ਤੇ ਫਿਰ... ਉਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਆਪਣੇ ਚੰਨ ਦੀ ਚਕੋਰੀ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਰਹਿ ਨਾ ਸਕੇ ਚੰਨ ਬਾਝੋਂ। ਜੀਅ ਨਾ ਸਕੇ ਚੰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ। ਲਗਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਈ ਚਕੋਰੀ ਤੋਂ ਹਿੱਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਧੌਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਮੁੜੀ ਜਾਵੇ.. ਜਿੱਧਰ ਉਸਦਾ ਚੰਨ ਜਾਂਦਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇਲਾਹੀ ਝਾਤਾਂ...!ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੋਹਣੇ ਚੰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪਤੰਗ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਖਿੱਚਾਂ ਦੇ ਤੁਣਕੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੂਰਣਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰਣਤਾ ਦੀਆਂ ਛੋਹਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ।

ਉਸ ਮਿੱਠੜੇ ਚੰਨ ਦੀਆਂ ਝਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ?ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂਰੇ ਨੂਰ ਮਾਹੀ ਦੀ ਰੰਗ ਰੰਗੋਤੜੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਹੱਲਾ ਸ਼ੇਰੀ ਸੀ,ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਕਲਮ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਮੈਂ ਅਜ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਖਜਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਚੁਗ ਕੇ,ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਹੋਈ ਨੇ ਸਚਾਈ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਖਿਮਾ ਦੀ ਜਾਚਿਕ ਹਾਂ।

ਮਿਤੀ. ੭-੬-੨੦੧੦

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਦਾਸ ਦਾਸਰੀ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ

ਏਕ ਪਲਕ ਸੁਖ ਸਾਧ ਸਮਾਗਮ ਕੋਟ ਬੈਕੁੰਠਹ ਪਾਏ

ਕਿਸੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਕੋਲੋਂ ਮੇਰਾ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹੁੰਮਸ-ਭਰੇ ਦਿਨ, ਲੰਬੇ ਪੈਂਡੇ ਗੱਛਦੀ ਆਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਰਦਾਰਨੀ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਉਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸੁਰਤੀ-ਬਿਰਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, - **“ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੇਵਾ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣੀ ਹੈ।”**

ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮੁੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ਵਸਨੀਕ, ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਕੋਲ..। ਤੇ ਰੰਗੀ ਗਈ...! ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਰੀਆਂ ਤਕ। ਸੁਧ ਬੁਧ ਬਿਸਰਾਈ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੀਆਂ ਰੰਗਲੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਹੰਝੂ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਬਣ ਬਣ ਉਸਦੇ ਗੋਰੇ ਨੂਰਾਨੀ ਮੁੱਖ ਉਤੇ ਸਜਣ ਲੱਗੇ। ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ, ਤਪ-ਸਥਾਨ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ..। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਉਸਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਰੀਝਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਐਨੀ ਲੀਨ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ

ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਨਜਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਵਾਰੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਹਨੇਰਾ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਤਸੰਗਣ ਬੀਬੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਗੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਵਾਰੇ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਖ ਸਕਣ ਦੀ ਬੇਬਸੀ ਦੱਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟੀ ਆਪਣਾ ਇਕ ਹੱਥ ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ; - **“ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼**

ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਲਿਖੇਂਗੀ।” ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ.?ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ।ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਵੇਹਲੀ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬੱਸ ਲੈਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਈ ਪਰ ਅਜ ਸੜਕਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਥੋਂ ਬੱਸ ਲੈਣੀ ਸੀ ਉਥੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਇਕ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।ਅਜ ਓਧਰ ਵੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ।ਘੜੀ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹਾਂ।ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ।ਫਿਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਪਿਸ ਘਰ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ।

ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਹਾਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਕੰਧ ਉਤੇ ਲੱਗੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਉਤੇ ਪਈ।ਇਕ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਵੱਜਿਆ,ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਉਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਟਿੱਕਾ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।**ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਨ ਆਵੇ।ਇਉਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਸੋਚਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਝਰਨੂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ।ਨਜ਼ਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਟਿੱਕੇ ਵਿਚ ਟਿਕ ਗਈਆਂ।ਫਿਰ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਭੀ ਦਿਖਣੇ ਹਟ ਗਈ।ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੱਡਾ ਹੋਈ ਜਾਵੇ।ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਅਗਮ-ਅਥਾਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅੰਬਾਰਾਂ ਵਲ ਲਈ ਜਾਵੇ।ਜਿਥੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ...ਅੱਤਿ ਸੋਹਲ ,ਸੁੰਦਰ...ਅੱਤਿ ਸੁਖਾਵਾਂ...!

ਪ੍ਰੇਮ-ਕੰਬਣੀਆਂ ਸੁੰਨ ਕਰੀ ਜਾਣ ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਨਾ ਜਾਵੇ।ਮੈਂ ਬੈਠ ਗਈ ਉਥੇ ਹੀ..।ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਬੈਠੀ ਰਹੀ।ਜਦੋਂ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋਈ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਝਲਕ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ।ਕਰਾਮਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਭੁਲ ਭੁਲਾ ਕੇ,ਉਸ ਘਰ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈ,ਜਿਥੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਰੈਣ-ਬਸੇਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।ਜਾ ਕੇ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਕੀਨ ਸੀ।**ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟੀਆਂ ਤੇ ਦੋਨੋ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ

ਭਿੱਜੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ-

ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਨਮਾ ਜਨਮਾ ਦੀ ਮੈਲ ਧੋ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਨਰੋਈ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵਾਂ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ। ਦੁਸ਼ਟ-ਦਮਨ ਦੀ ਸਪਤ ਸਿੰਗ ਦੀ ਹੁਸੀਨ ਵਾਦੀ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਣ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਕ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਰਿੱਧੀਆਂ

ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਉਤੇ ਹਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹੀ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਕਲੁ ਤਕ ਮੈਂ ਭੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ..? ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਠੰਡੇ-ਠਾਰ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; -“ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਭੁੱਖਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ, ਧੂਅ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖ ...! ਅਗੇ ਚੱਲ...! ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰੇ ਕਰਤਾ-ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ...! **ਪਹਿਲਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਤਾਂ ਸਹੀ ...!**”

ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਪੁਰ-ਦਰਗਾਹੋਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ (ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕ) ਸੁਣ ਕੇ ‘ਅਲੌਕਿਕ ਝਲਕਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ’ (ਪਹਿਲੇ ਛਪ ਚੁਕੀ ਕਿਤਾਬ) ਲਈ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲੱਗ ਗਈ। ਭਗਤੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੇ ਮਾਲ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ-ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਮਨ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਡੋਰਾਂ ਵਿਚ ਬਝੜਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਸੁਆਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਝੂਠ-ਫਰੇਬਾਂ ਦੇ ਛਕੰਜਿਆ ਵਿਚ ਫਸ ਫਸ ਕੇ ਮੈਂ ਹੰਭ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਉਤਿਆ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦੇ ਉਚੇ ਸੁੱਚੇ ਕਰਮਾ ਦੀ ਸੁੰਦਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਮ-ਰਸ ਨਾਲ ਰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨੂਰਾਨੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕੇ ਗੁਰੂ-ਜਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵੇਖ, ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀ ਖੱਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।

ਸੇਈ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਣੇ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਜਿਨ ਬੈਹਣੇ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੩੨

‘ਅਲੌਕਿਕ ਝਲਕਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ’ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰ-ਸੋਹਣਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਰਮਾਇਆ ਬਣ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਇਕ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਗਏ। ਘਰ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹੀਆਂ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗੀ ਰਹੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਅਣਿਆਲੇ ਬਾਣਾਂ ਨੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਹਿਬਰ ਲਗਾਈ ਰੱਖੀ। ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕਲਾ-ਧਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਨੂਰਾਨੀ ਝਲਕਾਂ ਅਤੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਂਦੇ ਹੋਏ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਦ ਭਰੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਮੂਰਤੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪ੍ਰੇ ਪ੍ਰੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਜਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਨੋ ਅੰਕ-ਸਹੇਲੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਸਮਰਥ ਕੰਤੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਗੜੁੰਦ ਰਹੀਆਂ।

ਆਵਹੁ ਭੈਣੇ ਗਲਿ ਮਿਲਹ ਅੰਕਿ ਸਹੇਲੜੀਆਹ ॥

ਮਿਲਿ ਕੈ ਕਰਹ ਕਹਾਣੀਆ ਸੰਮ੍ਰਥ ਕੰਤ ਕੀਆਹ ॥

ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬ ਸਭਿ ਗੁਣ ਅਉਗਣ ਸਬ ਅਸਾਹ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੭

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਪਿਛੋਂ ਮੇਰਾ ਅਲੌਕਿਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਸਚਰਜ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ। ਕਦੀ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਰ ਕੇ ਖਲਾਰ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰੋਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਕਦੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁੱਤਿਆਂ ਪਿਆਂ ਹੀ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਖਮ ਤੇ ਝਰੀਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਓਪਰੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਪਰ ਇਕ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਾ ਕਰ ਜਾਵਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਅਟੱਲ ਹੁਕਮ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾ ਕੇ, ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਖੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਐਨਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੂਰਜ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਸੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਜਮਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨੂਰ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਦਾ ਨੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਹਾਂ..! ਜਿਸ ਦੇ ਨੂਰ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਨੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨੂਰ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਮੰਦਰ ਦੀ ਲੋਅ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗ-ਮਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੇਕਰ ਇਕ ਹੱਥ ਉਤੇ ਸੀਸ ਧਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖੰਡਾ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਮੂੜ੍ਹ ਮਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਾ ਧਾਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।

ਜਲ ਤੇ ਥਲ ਕਰਿ ਥਲ ਤੇ ਕੂਆ ਕੂਪ ਤੇ ਮੇਰੁ ਕਰਾਵੈ ॥

ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਕਾਸ ਚਢਾਵੈ ਚਢੈ ਅਕਾਸ ਗਿਰਾਵੈ ॥ ੨ ॥

ਭੇਖਾਰੀ ਤੇ ਰਾਜੁ ਕਰਾਵੈ ਰਾਜਾ ਤੇ ਭੇਖਾਰੀ ॥

ਖਲ ਮੁਰਖ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਕਰਿਬੋ ਪੰਡਿਤ ਤੇ ਮੁਗਧਾਰੀ ॥

ਨਾਰੀ ਤੇ ਜੋ ਪੁਰਖੁ ਕਰਾਵੈ ਪੁਰਖਨ ਤੇ ਜੋ ਨਾਰੀ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੨੫੨

ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਸਮਰੱਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਵਰਗੇ ਭਗਤ-ਜਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਵਰਤਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਘਰ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਖੰਡੀ ਸਾਧੂ ਕਲਪਨਿਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਉਚੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਿਖੀਕੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਲਗਾਏ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਰੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਗਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਕਰਨ ਨਾਲ 'ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ ॥' ਦੀ ਸਚਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਸੂਲਾਂ, ਕੰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਗਦੇ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਉਤੇ ਚਲ ਕੇ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਸ ਸੱਚ ਦੇ ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋਅ ਜਗਾਉਂਦੇ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਹੀ ਜਗਦਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਚੋਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਰ ਬੱਚਿਆ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਖ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਮਤਾ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਦੇ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ੧੭ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸਾ ਮੌੜ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦਾ ਪੌਗਰਾਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਸ ਫੜਨ ਲਈ ਘਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਵੜਨਾ ...! ਨੀਝਾਂ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਫੋਟੋ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ...। ਬੇਸ਼ਕ ਮੇਰੀ ਆਸ ਕਦੀ ਭੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਈ...! ਕਦੀ ਭੀ ਨਾ ...! ਫਿਰ ਭੀ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਈ ਰੀਝਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ... ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁੱਤ-ਪੂਜਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲਗਾਵ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਉਹ ਫੋਟੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਲੈ ਆਈ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ

ਸੋਹਣੀ ਥਾਂ ਸਜਾਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣੀ ਰਹੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜੀ ਫੋਟੋ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਰੇਮ ਸਾਫ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚ ਪਏ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਗਲਾਸ ਉਤੇ ਪਈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਿੜਕੀ ਥੱਲੇ, ਫਰਸ਼ ਉਤੇ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਿਲ-ਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੁੱਹਪਣ ਨੇ ਐਸੀ ਖਿੱਚ ਪਾਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਈ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਰੰਗਾਂ ਉਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੰਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਫਰਸ਼ ਰੰਗ-ਵਿਹੂਣਾ ਹੋ ਗਿਆ... ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ...। ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਪਏ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਜਣ ਵਾਲੇ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਦਿਤਾ। ਸੂਰਜ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਇਆ, ਗਲਾਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਸੂਰਜ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟੁੱਟਦਿਆਂ ਹੀ ਰੰਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਫਰਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਸੀ। ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਵਿਹੂਣਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਹੱਥੀਂ ਫੜੀ ਫੋਟੋ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਵਿਹੂਣੇ ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ।

ਉਹ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡੀ ਗਈ ਕਲਾ-ਧਾਰ ਦੀ ਰੰਗ-ਰੰਗੀਲੀ, ਅਰੰਮੀ ਖੇਡ ਸੀ..। ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਗੋਹਜ ਭਰੀ, ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸੀ...। ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਬਸਹਿ ਸਾਧ ਕੀ ਰਸਨਾ-

ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਾ ਦਾਸਨਿ ਦਸਨਾ

ਪੰਨਾਂ ੨੬੩

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਫੋਟੋ ਉਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਇਆ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ‘ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਨਾ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੇਰ ਕਦੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਿਆ। ਬਥੇਰੀਆਂ ਉਡੀਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ...! ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਆਇਆ..! ਕਦੀ ਭੀ ਨਾ....!

ਸਾਧੂ ਬੋਲੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ॥

ਸਾਧ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਬਿਰਥਾ ਨਾ ਜਾਏ ॥

ਮੇਹਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਫੋਟੋ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾ ਵਰਤਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਨੀਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾ ਉਤੇ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ੀ।

ਏਕ ਪਲਕ ਸੁਖ ਸਾਧ ਸਮਾਗਮ ਕੋਟ ਬੈਕੁੰਠਹ ਪਾਂਏ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੨੦੮

ਸੱਚੀਂ! ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਸਵਰਗਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਇਸ ਫੋਟੋ ਰਾਹੀਂ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇਲਾਹੀ ਫਲ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਗੁਣ ਔਗੁਣ ਕੋਈ ਨਾ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਕਿਰਨਾਂ ਨੇ ਗਲਾਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਰੰਗਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਜਾਂ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅਵਗੁਣੀ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦਿਖਾ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬਦਲ ਗਏ।

ਹੁਣ ਇਸ ਫੋਟੋ ਦੀ ਖਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਸਾਧ-ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਤਰੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੋਟੋ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕ ਸਾਧਨ ਬਣੀ ਸੀ। **ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਰਮੇ ਹੋਏ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ, ਕਿਥੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ, ਸਰਵ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਕਲਾਧਾਰ, ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਕਿਸਦਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਹੈ।**

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੋਇਲ ਮੌਕਾ ਭਾਲ ਕੇ ਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਉਣੀ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲਣੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਂਡੇ ਕਿਧਰੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਂਡੇ ਉਥੇ ਰੱਖ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਉਣੀ ਕੋਇਲ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਂਡੇ ਸਮਝ ਕੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਤੇ ਕਾਉਣੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਸਮਝ ਕੇ ਮਮਤਾ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਲਣਾ ਪੋਸਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੀ ਸਮਝਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਇਲ ਕਾਂ ਦੇ ਆਲਣੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਗੇੜੇ ਕਢਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਜਗਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਉਡਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਅੰਕੁਰ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਬੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਅਲਾਪਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਜਬੂਤ ਖੰਭਾ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਇਲਾਹੀ-ਮੰਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਵੀ ਮਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਝਾਤ...! ਪੁਆ ਕੇ ਅਸਲੀ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਮਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਰਾਗਿਆ ਮਨ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉੜ ਉੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਲਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਰੰਗੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜੀਠੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੀਜ ਹੋਣ ਲਈ ਜੀਅੜਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਖੁੱਭਦੀ ਹੈ। ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਘੜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੁਭ ਕਰਮ ਰੰਗ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। **ਸੱਚੇ ਸੁਹਾਗ** ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮਨ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। **ਅਸਲੀ ਮਾਲਿਕ** ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮਰਨ ਦੀ ਸੁਭ ਘੜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਦੇ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ, ਰੰਗ, ਰਸ, ਮਹਿਕ ਵਿਚ ਗੜੁੰਦ ਹੋ ਕੇ **ਸੱਚੀ ਸੁਹਾਗਣ** ਬਣਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਵੇਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਸਾਰੇ ਬਰਾਤੀ ਬਣ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ;-

ਗਾਉ ਗਾਉ ਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲ ਚਾਰਾ ॥

ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਆਏ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਨਾਭਿ ਕਮਲ ਮਹਿ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਲੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਚਾਰਾ ॥

ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਦੂਲਹੁ ਪਾਇਓ ॥ ਅਸ ਵਡਭਾਗ ਹਮਾਰਾ ॥

ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਕਉਤਕ ਆਏ ॥ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਉਜਾਨਾ ॥

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੋਹਿ ਬਿਆਹਿ ਚਲੇ ਹੈ ॥ ਪੁਰਖ ਏਕ ਭਗਵਾਨਾ ॥

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸਰਦਾਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਨ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਯੋਗ ਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰੜੀ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਵੀਚਾਰ ਤਾਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਵਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ, ਦੀਨ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸੱਚਾ ਸੁਹਾਗ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ **ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ** ਦੇ ਮਜੀਠੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਗਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਹੰਝੂਆ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਉੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਉਸ ਵਡਭਾਗਣ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਵਾਨਗੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ

ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਵਸਲ-ਰਸ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਪਲ ਹੰਢਾਏ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਨ-ਝਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੱਖੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲਿਵ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਹਰਾ ਤਪ-ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੂਹੀ ਚਮਕ ਨਾਲ ਲਿਸ਼ਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸੋਚ ਸੀ। ਜੀਵਨ-ਖੇਡ ਦੀ ਹਰ ਬਾਜੀ ਨੂੰ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਥਾਣੀ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਸੀ।

ਕਈ ਲੋਕ ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਲੌਕਿਕ ਗਲਾਂ ਛੁਪਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਚੋਟਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਉਸ **ਸੱਚੀ ਸੁਹਾਗਣ** ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਜਾਣੀਏ ? ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਗਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਕਿਣਕਾ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮਹਿਕ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲਗ ਤੁਰੇ...।

ਉਹ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਦੇ ਭਿਅੰਕਰ ਪਰਬਤਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵੱਲ ਰੀਝ ਰੀਝ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਬੇਲਣੇ ਵਿਚ ਪੀੜ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, - **“ਜਿਹੜਾ ਗੰਨਾਂ ਬੇਲਣੇਂ ਵਿਚ ਪੀੜ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਸ ਉਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗਾ...। ਜਿਹੜਾ ਪੀੜ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਖੇਤ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਫਿਕਰਾਂ ਝੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲ ਕੇ ਸੜ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ...।”**

ਯਤੀਮੀ ਦੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਲੂਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਮਿੱਠੀ ਛਾਂ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁੜਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਠਿਨ ਤੇ ਅਣਥੱਕ ਮੇਹਨਤ ਨਾਲ ਮਰਦੀਆਂ ਮੁਕਦੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਪੁੰਗਰਦਾ ਸੀ। ਦੁਖਦੇ ਦਿਲਾਂ ਉਤੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਫਹੇ ਰਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਾਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਵਿਤਰ ਖੂਨ ਵਿਚ ਅਣਖ ਦੀ ਰੌਅ ਰੁਮਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਲੱਗਰਾਂ ਫੁੱਟਦੀਆਂ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਗਏ। ਬੇਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਭਖਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਕਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਕਦੀ ਭੀ ਹੱਥੋਂ ਖੁੰਝਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਆਇ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ੯੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਬਿਰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਪ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਬੀਬੀ ਗੁਰਵੰਤ ਕੌਰ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, -“ਬੀਬੀ ਜੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਬਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਵਾਕਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਵਾਸ਼ਰੂਮ ਤਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੋਹਣਾ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤਾਂਘ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਅਸੀਸ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਉਠਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ, ਚਾਹ ਬਣਾਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਤੇ ਐਨੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤੇਰਾਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਦਸਾਂ...! ਭੈਣ ਜੀ! ਬੀਬੀ ਜੀ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਸਿਰਫ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤਕ ਹੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਤਕੀਂ ਦੇਖੀਏ...!”

ਚਿੱਠੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਵੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਪਰ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਇਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਹੋਏ ਪਲਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਪਰ ਮੈਂ ਮਨ ਦੇ ਵਹਾਓ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗ ਪਈ-

ਜਾਇ ਬਸੁਹ ਵਡਭਾਗਣੀ ਸਖੀਏ ਸੰਤਾਂ ਸੰਗ ਸਮਾਈਐ ॥

ਤਹ ਦੁਖ ਨ ਭੁਖ ਨ ਰੋਗ ਬਿਆਪੈ ਚਰਨ ਕਮਲ ਲਿਵ ਲਾਈਏ ॥

ਤਹ ਜਨਮ ਨ ਮਰਣੁ ਨ ਆਵਣ ਜਾਣਾ ਨਿਹਚਲ ਸਰਣੀ ਪਾਈਐ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਛੋਹੁ ਨ ਮੋਹ ਬਿਆਪੈ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਏਕੁ ਧਿਆਈਐ ॥

ਦ੍ਰਿਸਟ ਧਾਰਿ ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਪਿਆਰੇ ਰਤੜੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ ॥

ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥

ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਰਾਮ ਰੰਗ ਰਾਤੀ ਮਨ ਤਨ ਇਛੁ ਪੁਜਾਏ ॥

ਨਾਨਕ ਅਚਰਜ ਅਚਰਜੁ ਸਿਉ ਮਿਲਿਆ ਕਹਣਾ ਕਛੁ ਨਾ ਜਾਏ ॥

(ਪੰਨਾਂ ੮੦੩)

ਵਡਭਾਗਣੀ ਸਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਭੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ..? ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਰੰਗ-ਰੱਤੜੀ ਦਾ ਦਿਲ ਵਿੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਘੜੀ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ...। ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਹਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾ ਨੂੰ ਅਚਰਜ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਸ-ਗਿਰਾਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ... ਵਾਹਿਗੁਰੂ.. ਉਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਹਾਂ ਅੰਦਰ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਰਸੀਲੇ ਰਸ ਦੀ ਪੀਂਘ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਨ ਵਿਸਮਾਦੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੱਖੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਪਛਾਣੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਸਭ ਕੁਝ ਐਨਾ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਓਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਰਾਏ ਦੇ ਜਿਸਮ ਵਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸਦੇ ਕੇਸ ਖੁਲ੍ਹੇ ਪਏ ਸਨ, ਸਿਰ ਉਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ, ਬਾਂਹ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿੱਲ ਕੇ ਬੜੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਥੱਲੇ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਨਾਮ ਰਸ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਆਤਮ-ਰਸ ਦੇ ਘੁੱਟ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਲਾਹੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਇਸ

ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਅਸਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹ ਰਸ ਗੁਆਚਣ ਲਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ ਜਾਗਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਹਾਏ ਹਾਏ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗੋਹਰਜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ **ਡਾਕਟਰ ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਾਮ-ਰਸ ਦਾ ਟੀਕਾ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੰਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਬੇਖਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਤਮਿਕ-ਰਸ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਅਵੇਸਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਮ ਦੇ ਮਜੀਠੇ ਰੰਗਾਂ-ਰਸਾਂ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਨਾਲ ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਦੋਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੰਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।**

ਫਿਰ **ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ**

ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾ ਯਾਦ ਆਈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ‘ਮੰਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਕਹੀ ਨਾ ਜਾਏ ॥’ ਵਾਲੀ ਪਾਉੜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਬੀ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਗੰਮੀ ਖੇਡ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ-ਰਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰੇ। ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਜਾਣ, ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, -“ ਮੇਰੇ ਕਾਨੋਂ ਮੇਂ ਮੰਨੇ ਕੀ ਪਉੜੀ ਗੁੰਜ ਰਹੀ ਹੈ..! ਮੁਝੇ ਰਸ ਆ ਰਹਾ ਹੈ..! ਮੁਝੇ ਮਤ ਬੁਲਾਓ...!”

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਸ਼..! ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਟੀਕੇ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਿਹੋਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਨਾਮ-ਰਸ ਦੇ ਟੀਕੇ ਨੇ ਇਲਾਹੀ-ਰੰਗ-ਰਸ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੋਵੇ...! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ...! ਅਜ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਭੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਰੰਗ-ਰਸ ਨਾਲ ਸਜੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ...! ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਸਿਰਫ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਸੇ ..। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਦੁਖ ਦਰਦ ਦਾ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ...।

ਧੁਰਿ ਮਸਤਿਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਲਿਖਿਆ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਆਇ ॥

ਜਮ ਕੰਕਰ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰਿਆ ਹਰ ਦਰਗਹ ਲਏ ਛਡਾਇ ॥

(ਸ਼ਲੋਕ ਮ:੪, ਪੰਨਾ ੧੪੨੮)

ਬੀਬੀ ਜੀ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਅਜ ਭੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁੜੀ ਕਰੇਗਾ ਹੀ.....! ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਗਿਆਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ,

ਪਕਿੜ ਚਲਾਇਨਿ ਦੂਤ ਜਮ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਨੀ ਭੇਤੁ ॥

(ਬਾਰਾਮਾਹ)

ਜਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਨ ਕਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਲ ਬੈਠਿਆਂ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਲਈ ਭੀ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਇਲਾਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਤਰ ਘੋਲਦੇ ਹੋਏ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਏ ਸੀ। ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਸੁਲੱਖਣੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਆਈਆਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਓਂਕਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਦ ਬੰਨੇ ਛੂਹਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਥੇ ਚੋਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਨੂਰਾਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਦੇ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਉੜੇ ਇਸ ਸੁਰਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਓ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ 'ਮੈਂ ਮੇਰੀ' ਦਾ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਤੂੰ ਤੇਰੀ' ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਜੀਉਣ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਲਿਵ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨੂੰ ਲੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਾਸ਼! ਇਸ ਆਖਰੀ ਵੇਲੇ ਸਦੀਵੀ ਲਿਵ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਚਰਨੀ ਲਗਾ ਲਵੇ....!

ਬਾਬਾ ਬਿਖੁ ਦੇਖਿਆ ਸੰਸਾਰੁ ॥

ਰਖਿਆ ਕਰਹੁ ਗੁਸਾਈ ਮੇਰੇ ਮੈ ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਅਧਾਰ ॥

ਪੰਨਾਂ ੩੮੨

ਏਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਗੋਸਟੀਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਪਏਗੀ ? ਕੀ ਸ਼ਰਣ ਪਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਦਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ? ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਡੇਪੇ ਦਾ ਇਕੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦੁਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਸਚਰਜ-ਜਨਕ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਏ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੀ

ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅੰਤੀ ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹੀ ਤਾਂ ਵੇਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬਾਂਹ ਪਕੜਨੀ ਹੈ।

ਬਿਸਮਨ ਬਿਸਮ ਭਈ ਪੇਖਿ ਗੁਣ ਅਬਿਨਾਸੀ ਰਾਮ॥

ਕਰੁ ਮਹਿ ਭੁਜਾ ਗਹੀ ਕਟਿ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਰਾਮ॥

(ਪੰਨਾਂ ੮੪੬)

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ-ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰਨ ਦਾ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤਿਆਂ ੯ ਦਸੰਬਰ ੨੦੦੩ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਉਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕੀਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤਹਿ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੀਆਂ ਰੰਗਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਇਕ ਗਲ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ, ਸ਼ਸ਼ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਏ। ਸਰਦਾਰ ਉਪਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਬੇਟਾ) ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਇਲਾਹੀ ਸੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨੂਰਾਨੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਉਪਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕਿ ਜਲੌ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ..? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ। ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥੀ-ਸਿੰਘ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਆਣ ਖੜੋਤੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਲਾਹੀ ਰਸ-ਰੰਗ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਰਸਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਚਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਨੇ ਸਿਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਸੰਗੀਆਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਦੇਖਿਆ। ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਉਤੇ ਭੀ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਭੇਦ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ। **“ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ॥”** ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਨਾ ਆਏ। ‘ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ?’ ‘ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹਨ?’ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਫਰਮਾਨ ਹੈ,

ਸਾਧਸੰਗਿ ਧਰਮਰਾਇ ਕਰੇ ਸੇਵਾ ॥

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੋਭਾ ਸੁਰ ਦੇਵਾ ॥

ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਪੰਨਾਂ ੨੭੧

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਇਹ ਭੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਰ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੈਬੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ...?

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭੈਣ ਜੀ

ਸੁਨਹੁ ਲੋਕਾ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਇਆ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਸੁਖੜ ਸਿਆਣੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਵਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਭਗਤੀ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਚਲਦਿਆਂ, ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅਦਭੁੱਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਧੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ, ਅੰਤਰਯਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਹੋ ਜਾਣੀ, ਇਹ ਸਭ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਹਨ। ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਏ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝ ਗਏ ਤਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਗਲ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਦੀ ਤਿਲਕਣਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਤੇ ਕਠਿਨ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਤਿਲਕਣ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਜਦੋਂ ਡਿਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸੱਟਾਂ ਚੋਟਾਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਡਿਗੇਗਾ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਲਗਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਉੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੀ ਚੇਟਕ ਨੇ ਸੰਤ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਟਾਂ ਚੋਟਾਂ ਖਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦਾ ਚਸਕਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਬਣ ਕੇ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਭੇਖ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਬੰਦਾ ਰਬ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਰਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਤ ਪੱਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ, ਸੋਹਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਐਸੇ ਹੁਲਾਰੇ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਰਤੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਉਹ ਗੋਹਜ ਭਰੇ ਰੰਗ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦੇ। ਪਲ ਦੋ ਪਲ ਲਈ ਅਦਭੁੱਤ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖਣ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਅਦਿਸ਼ਟ ਅਗੋਚਰ ਦੀਆਂ ਭੇਦ-ਭਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਛੁਪਾ ਲਈਏ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜੋ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਸਲਾਹਿਆ। ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੁਗਾਂ-ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਪਿਛੋਂ

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਰੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪਿਆਰ-ਭਿੱਜੀ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਗਏ। ਮਸਤੀ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਉਪਰੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਆਪਾ ਫਰੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਦੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੇ। ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੜੀ ਤੀਖਣ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗ ਪਈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਦ, ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਦੇ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਉਪਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਭੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸੀ। ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਕਮਰਾ, ਉਸਦੀ ਇਕ ਨੁੱਕਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਿਚਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸੁੱਖ-ਆਸਣ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਕ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕੰਬਲ ਥੱਲੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੰਬਲ ਉਪਰ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ। ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਕਿਥੇ? ਬਾਕੀ ਸਾਥੀ ਤਾਂ ਉਚੀਆਂ ਚੜਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਚੂਰ ਹੋਏ ਸੌਂ ਗਏ ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਗੇ।

ਆਖਰ ਸਮਾਂ ਆਇਆ। ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਦੀਆਂ ਉਚਿਆਈਆਂ ਉਤੇ ਸੋਭਦੇ ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਟੁੱਭੀ ਮਾਰ ਕੇ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਗੇਟ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਲੱਗਿਆ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗੇਟ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਰ ਕਛੈਹਰਾ ਤੇ ਤੌਲੀਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਕ ਥੈਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰਹਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਕਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਪਤਨੀ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਐਨੀ ਠੰਢ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਹਨਾ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸੀ ਕਿ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਸੁੱਕੇ ਤੌਲੀਏ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡਾ ਪੂੰਝਿਆ ਅਤੇ ਕਛੈਹਰਾ ਬਦਲਿਆ। ਤਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਗਿੱਲਾ ਕਛੈਹਰਾ ਅਤੇ ਤੌਲੀਆ ਦੇ ਦੇਣ..। ਅਗੋਂ ਉਸਨੇ ਕਛੈਹਰਾ ਤੇ ਤੌਲੀਆ ਦੇ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਤੇਲ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਫੜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਤੇਲ ਮਲ ਲਵੋ, ਫਿਰ ਠੰਢ ਘਟ ਲਗੇਗੀ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

ਗਿੱਲਾ ਕਛੈਹਰਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਫਟਾ ਫਟ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਤੇਲ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਮਲਿਆ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਕਛੈਹਰਾ ਤੌਲੀਆ ਵਾਪਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਸਰੋਵਰ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਮੁੜੇ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਕੋਈ ਥਾਪੜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਜਦ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਦੰਮ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਿੱਲਾ ਕਛੈਹਰਾ, ਤੌਲੀਆ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਕਿਥੇ ਛਪਨ ਹੋ ਗਿਆ... ? ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਦੇਖਣ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹੀ ਇਕ ਦਰਵਾਜਾ ਹੈ ਜੋ ਬੰਦ ਹੈ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੂਰ ਵਸਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਖੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋਚਾ ਨਾਲ ਉਹ ਆਏ ਸੀ। ਕਲਾ-ਧਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਥਾਪੜਾ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਕਿਹੀ ਅਸਚਰਜ ਖੇਡ ਹੈ..? ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਕਹਿ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਏ।

ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਘੜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗਲ ਸੁਣਾ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਪਦਵੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਦੇ ਹੋਏ ਕਰਤੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚੋਂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਦੇ ਝੰਜਟਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਕੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ ਬਿਰਤੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਅਲੌਕਿਕ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਬਥੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤਪ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਰਾਜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੋਈ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਖਤਾਂ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਜਗਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਚੇ ਸੁੱਚੇ ਕਰਮ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਐਨਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਖਤਾਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਮਕੁੰਟ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਜੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਥਾਪੜਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਗੁਰਸਿਖ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਘੋਰ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀਰ ਰਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਮਰਦੀਆਂ ਮੁਕਦੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ। ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਜਗਾਈ।

ਕਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਪਰ ਕਈ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਚੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਸਲਾਮਾਤੀ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਰਤ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੁਰਸੀ-ਮੁੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੜ੍ਹੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਭੁੱਖ ਗੁਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾ-ਮੁੱਖ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਪਰਦੇ ਉਤੇ ਸਜੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਜੀਅ ਪਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਉਹ ਕੈਮਰਾ-ਮੁੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰਮੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਭੁਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸੋਜੇ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਦੀ ਥਾਂ ਜੀਵਨ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਕੀਆਂ ਤੇ ਚੁਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਆਂ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਲਈ ਭੈ-ਭਾਵਨੀ ਉਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਖਤ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਭੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼(ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ) ਨੂੰ ਭੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਸੋਝੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗਲਾਂ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗਲਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਚ ਪਦਵੀ ਦੀ ਫੁੱਫੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲ

ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ..। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਆਵੇ ਤੇ ਉਹ ਉਸਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ..!

ਕਰਤੇ ਦੀਆਂ ਅਗੰਮੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਹੀ ਜਾਣੇ..! ਕਈ ਵਾਰੀ ਏਦਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖਬਰ ਅੱਗ ਵਾਂਗੂੰ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕੀਂ ਉਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਦੱਬੀਆਂ ਘੁੱਟੀਆਂ ਕਈ ਗੰਢਾਂ ਖੁਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਟੱਕਰ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਖੋਜਣ ਲਈ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

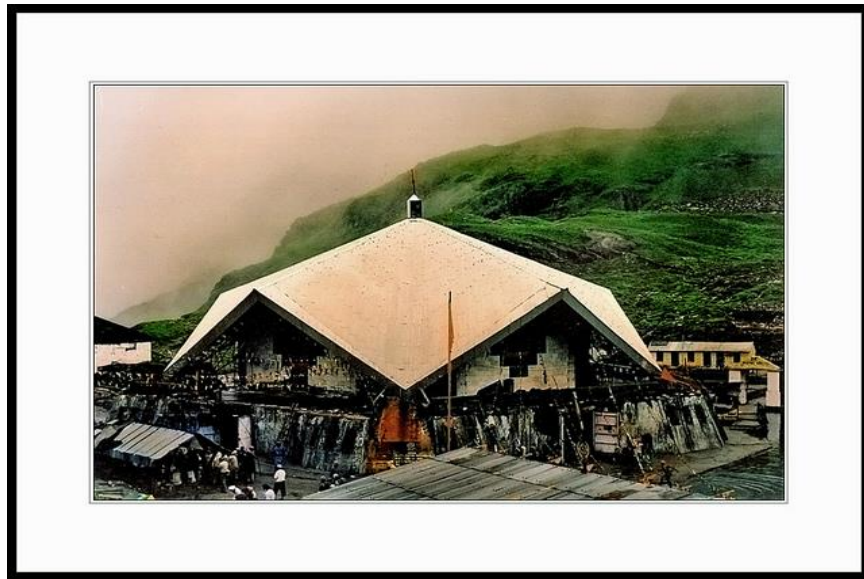
ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ (ਅਲੌਕਿਕ ਝਲਕਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ) ਲਿਖਵਾਈ ਤੇ ੧੯੮੯ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ। ੩੦ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ੨੦੧੯ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰੀਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਰੀਝ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਖਸਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਾਗਜ਼ ਹੱਥ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਭੁਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਭੁਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਛਪਵਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੱਡੀਂ ਵਰਤੇ ਸੱਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਨੁਭਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੇ? ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀ ਸਮਝੀ। ਸੁਘੜ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਬੇਅਰਾਮੀ ਸਹਾਰ ਕੇ ਮੇਹਨਤ ਕੀਤੀ, ਪੈਸਾ ਵੀ ਖਰਚਿਆ ਪਰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਛੁਪਾਈ ਰੱਖਿਆ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਪ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਗੁੜ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਚਮਤਕਾਰ ਦੀ ਗਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੀ ਕਹੇਗਾ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਉਸ ਕੋਲ ਫੁਰਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। **ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਕ ਮਜੀਠੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਸੀ।** ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਆਪਣੀ ਦਿਵਾਨਗੀ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਇਹ ਹੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ

ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਭੁੱਖ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਕੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਵਲ ਖਿਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਚਿਣਗ ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰੁਖ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਕਦੀ ਝਿਜਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ:-

ਸੁਨਹੁ ਲੋਕਾ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਇਆ ॥

ਪੰਨਾਂ ੩੭੦

ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ

ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਬੀਬੀ ਗੁਰਵੰਤ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਸੰਨ ੧੯੮੯ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬੀਬੀ ਗੁਰਵੰਤ ਕੌਰ (ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਨੂੰਹ) ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਹਲ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁੱਖ ਅਰਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਚਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਗੁਰਵੰਤ ਦੀ ਖਾਸ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿਤੀ। ਬੇਬਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਜਾਂਦਿਆ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਥੜ੍ਹੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠੇ ਤੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ।

ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ, ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਚਿਆਂ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰਾਂ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਦੀ ਚੁੰਬਕੀ ਖਿੱਚ ਨਾਲ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਬਿੱਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਤੈਹ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਾੜ੍ਹਕ ਮਨਾ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਉਤੇ ਸੁਆਂਤ ਬੂੰਦਾਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਾਹੀ ਕੌਂਤਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿੱਧੇ-ਪੱਧਰੇ ਰਸਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨ। ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ

ਇਕ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਿਲਾ ਨਾਲ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਵਰਾਂਡਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਉਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਉਤੇ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ੪੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਉਹ ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਘੜੀ ਯਾਦ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ ਹੋਈ ਤਪ-ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ, ਵਰਾਂਡੇ ਅੱਗੇ ਪਏ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਇਸ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ **ਤੇਜ-ਧਾਰ ਨਾਲ ਵਗ ਰਹੀ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ**

ਉਛਾਲੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਪੱਥਰ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨੈਣੋਂ ਨੀਰ ਦੀ ਬਿਰਹੋਂ-ਝੜੀ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਰੰਗਲੇ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਐਸੀਆਂ ਘੇਰਾਂ ਪਈਆਂ ਕਿ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਪੈ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਧੁਨੀ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਉਠੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਥੜ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਬ੍ਰਿਹੋਂ-ਰਸ-ਗੁੱਧੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ..। ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਸੁਲੱਖਣੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ, ਹਰ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦਿਆਂ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਰਾਣੀ, ਪਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਝਲਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਕੇ ਰੰਗਲੇ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਵਿਲਲਾਉਂਦਿਆਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾ ਬੀਤ ਗਿਆ। **ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੇ ਤਾਂ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਇਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਨੂਰਾਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਤੇ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂਰ ਦੀ ਬਰਖਾ**

ਦੀ ਯਾਦ ਅਤਿ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਜਮਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਵੈਰਾਗ ਠਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਅਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡੁਲ੍ਹ ਡੁਲ੍ਹ ਪਵੇ। **‘ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ॥’** ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਤਰਲੇ ਪਾਏ, ਹਾੜੇ ਕੱਚੇ ਤੇ ਵਿਲਕ ਵਿਲਕ ਕੇ ਦਰਸਨਾਂ ਲਈ ਜੋਦੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਰੋ ਰੋ ਫਾਵੀਂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਢਾਲ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ।

ਗੁਰਵੰਤ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਉਠਾ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਈ। ਕੁਝ ਖੁਆ ਪਿਆ ਕੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿਤਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭੀ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਪਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਖਿੜੀ ਹੋਈ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਬਰਤਨ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਪਣੀ ਦਿਵਾਨਗੀ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਣ, ਕਦੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਤੇਜ-ਧਾਰ ਨਾਲ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਢੂੰਢਦੇ ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਗੁਰਵੰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਲੈਣ।

ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁਛਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਗੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਹਥ ਫੜ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀਰੇ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਵੰਤ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਗੇ ਕਹਿੰਦੇ, -“ਆਹ ਲੈ..! ਤੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਮੇਚ ਹੀ ਹੈ..।” ਗੁਰਵੰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਸ-ਮਾਂ ਦਾ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਕੇ, ਮੁੰਦਰੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਬੜੇ ਅਦਬ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, -“ਨਹੀਂ..! ਬੀਬੀ ਜੀ..! ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਜਾਵਾਂ।”

ਰਾਜੁ ਨ ਚਾਹਉ ਮੁਕਤਿ ਨ ਚਾਹਉ

ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਕਮਲਾਰੇ॥ ਪੰਨਾਂ ਪੜੜ

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਾਤਾ ਇਸ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢ ਲਵੋ । ਬਸ ਇਹੋ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ...। ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਚਰਨ-ਕਮਲਾਂ ਦੇ ਭਉਰੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ...!

ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ।

ਕੁਝ ਦੇਰ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਥੱਲੇ ਜਾ ਕੇ ਨਦੀ ਦੇ ਪੁਲ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਟ ਲਗਾ ਦਿਤੀ। ਪਰ ਗੁਰਵੰਤ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਬੈਠਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਅਰਾਮ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜ਼ਿਦ ਕਰਨ ਉਤੇ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਭੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, -“ਹਾਂ..! ਸੱਚ...! ਬੀਬੀ ਜੀ...! ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਗਲ ਪੁੱਛਣੀ ਸੀ।”

ਬੀਬੀ ਜੀ -“ਹਾਂ ਦਸ, ਕਿਹੜੀ ਗਲ...?”

ਗੁਰਵੰਤ , -“**ਭੁਖਿਆ ਭੁਖ ਨ ਉਤਰੀ ਜੇ ਬੰਨਾ ਪੁਰੀਆ ਭਾਰ ॥**” ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਸਟੀਕ ਵਿਚੋਂ ਅਰਥ ਦੇਖੇ ਸੀ। ਉਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨੀ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰੇ ...। ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਤਾਂ ਢੁਕਦੇ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਪੁੜਨ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਮਨਾ ਵਿਚ ਕੀ ਖਿਆਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ..?

ਬੀਬੀ ਜੀ, -“ਹਾਂ ...! ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ਦੁੜਾਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਗੁਟਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੁੰਚ-ਗਿਆਨੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਭੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੂੜੀਆਂ ਢਿੱਡ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਨ ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ।”

ਗੁਰਵੰਤ:-“ਇਸ ਤੁਕ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਪੂੜੀਆਂ ...! ਪੁਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੂੜੀਆਂ ਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।” ਦੋਨੋਂ ਹਸ ਪਈਆਂ।

ਬੀਬੀ ਜੀ:-“ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪੁਰੀਆ ਪੂੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪੁਰੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਪੁਰੀ, ਇੰਦਰ ਪੁਰੀ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰੀ ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਭੁਖੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦਾ ਭਾਰ ਭੀ ਸੌਂਪ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭੁਖ ਪੁਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।”

ਗੁਰਵੰਤ,-“ਕੀ ਇਹ ਪੁਰੀਆਂ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਹੈਨ.. ? ਜਦ ਇਹ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਹਨਾਂ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇ ?”

ਬੀਬੀ ਜੀ, -“ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰੇ..। ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ..। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਮ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ

ਦੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ, ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੇ ਸੁਰਗ ਨਰਕ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਰ-ਦਰਗਾਹੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਭੀ ਤੁਕ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ”

ਗੁਰਵੰਤ,-“ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗਲ ਠੀਕ...। ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਭੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ..। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਲ ਹੀ ਦੇਖੋ ! ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਪਈ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮਝਾਉਣ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਲੇ ਭੀ ਮੇਰੀ ਪੁਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋਚਾ ਹੈ। ”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉਤੇ ਸਰਹਾਣੇ ਨੂੰ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਢਾਸਣਾ ਲਾ ਕੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ , -“ਦੇਖ ! ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਲ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ..? ਪਰ ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ.....! ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੰਦ ਆਇਆ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਪੁਰੀਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਕਦੀ ਇੰਦਰ ਪੁਰੀ ਤੇ ਕਦੀ ਸ਼ਿਵ ਪੁਰੀ..। ਕਦੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਕਦੀ ਧੂ ਪੁਰੀ। ਗੁਰਵੰਤ...! ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ ਤੇ ਕਲਗੀ ਧਰ ਚੱਮਤਕਾਰ ਜਰੂਰ ਪੜ੍ਹੋਂ...। ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾ ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਬ-ਦ੍ਰਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਖਦੀ ਹੈ। ”

ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਵੰਤ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਦੋਨੋਂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਸੌਣ ਲਈ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਛਾਏ। ਬੱਤੀ ਬੁਝਾਈ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੁਲਾਈਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੁਰਵੰਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਸੁਣਾਏ।

ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘ।

੧੯੭੨ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਿਵਾਸੀ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਨਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਬਖਿਸ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।

ਤਪੋ-ਸਥਾਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਤੀ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਭਿੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ -ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਗਿਆ। ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-,"ਬੀਬੀ ਜੀ ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਲਵੋ!" ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਪਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ

ਵਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਰਹਿਮਤਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹ ਗਏ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਭਰਪੂਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਨਾਲ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਜੋਦੜੀ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਅਜਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਰਦੇ ਹੋਏ ਉਥੇ ਹੀ ਡਿਗ ਪਏ। ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਠਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਜਰ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਦੀਆਂ ਰਮਜਾਂ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ ਜਮੀਨ ਉਤੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਏ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ।

ਇਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਾਇਆਂ ਹੀ ਪਲਟ ਗਈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮਨ ਉਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦੀ ਵਾਛੜ ਨਾਲ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਸੋਕਾ ਹਰਿਆਵਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵਧਿਆ। ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਭਗਤੀ ਭਾਵਨਾਂ ਦੀ ਰੰਗ ਰੰਗੀਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਐਸੀ ਕਲਾ ਵਰਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਲੰਬੇ ਤੇ ਬਿਖੜੇ ਰਸਤੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਿਧਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਰਤਨ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆਂ। ਅਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਅਖੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰਸਤੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

੧੯੭੪ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਿਆਂ। ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ) ਦੇ ਗਾਏ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ “ ਆਵਹੁ ਭੈਣੇ ਗਲ ਮਿਲਹੁ ਅੰਕ ਸਹੇਲੜੀਆਂ॥ ” ਦਾ ਨਜਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਮਾਂ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਆਪਣੀ

ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਬੀਬੀ ਗੁਰਵੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬੀਬੀ ਗੁਰਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਗੀ ਗੁਰਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੇ ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਵਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ ? ਜੇਕਰ ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਐਨਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ..। ਇਸ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਗਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਬੰਦੇ ਦੇ ਅਤਿ ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਚਾਅ-ਉਮਾਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਵੰਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਗੰਗਾ ਵਗਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਗਵਾਈ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਸੁਆਮੀ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ।

ਸਜਣ ਮਿਲੇ ਸਜਣਾ ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰ ॥

ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਨੀ ਧਿਆਇਆ ਸਭੇ ਪ੍ਰੇਮਿ ਪਿਆਰ ॥

ਮਨ ਹੀ ਤੇ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਆਪਾਰਿ ॥

ਏਹਿ ਸਜਣ ਮਿਲੇ ਨ ਵਿਛੜਿਹਿ ਜਿ ਆਪਿ ਮੇਲੇ ਕਰਤਾਰਿ ॥ ਪੰਨਾਂ ੫੮੭

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਧੁਰ-ਦਰਗਾਹੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਣਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸਾਈ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੁਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਰੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਵੰਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੁੱਚੇ ਫਲ ਲਗੇ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰਵੰਤ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ , - “ਭੈਣ ਜੀ ! ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਹਨ ਕਿ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ-ਮਾਂ (ਬੀਬੀ ਜੀ) ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਲੜ ਵੀ ਲਗਾ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ ਗਏ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਗਏ ।”

ਇੱਥੇ ‘ ਗੁਰੂ ਮਾਂ ’ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ-ਬਾਬਿਆਂ ਵਲ ਜਾਂ ਗੁਰੂ-ਮਾਂਵਾਂ ਵਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ, ਗਿਆਨ-ਹੀਨ, ਜਰੂਰਤਵੰਦਾਂ ਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੈਸੇ ਠੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸੁਹਰਤ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ, ਉਹ ਭੋਲਿਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਲਟ ਲਟ ਬਲਦੀਆਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਕੇ ਦੁਣੀ-ਚੌਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮੀ ਬੰਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ;-

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬੁਝਾਈ ॥ ਨਾਨਕ ਉਪਰੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਈ ॥ ਪੰਨਾਂ ੬੮੪

ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰਵੰਤ ਦੀ ‘ਗੁਰੂ ਮਾਂ’ ਤੋਂ ਭਾਵਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ-ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਭੈ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾ ਕੇ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਪਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਮਾਂ ਬਣਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੀ ਸੋਚ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਲਗਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਮ ਲੋਕੀਂ ਗੁਰੂ, ਸਤਿਗੁਰ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚਲੇ ਭੇਦ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀਆਂ, ਧਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀਆਂ ਦਾ ਹੈ..। ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ..! ਦਿਵਾਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਕ ਮਜੀਠੇ ਦੀ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਅੱਕਥ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਉਸੇ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰਨ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਨਿ ਘਟੈ॥

ਮੈ ਤਉ ਮੋਲਿ ਮਹਗੀ ਲਈ ਜੀਅ ਸਟੈ॥ ਪੰਨਾਂ ੬੯੪ (ਭਗਤ ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ)

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕਦੀ ਗਿਆਨੀ, ਧਿਆਨੀ ਜਾਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਦਿਵਾਨੀ ਸੀ..। ਬਸ ਦਿਵਾਨੀ! ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਵਾਨਗੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਥੋਂ ਵਿਹਲ... ਕਿ ਉਹ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰੇ..। ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਉਤੇ ਗੁਰ-ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ, -

ਹਮ ਕੂਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ॥ ਭਉਕਿਹ ਆਗੈ ਬਦਨੁ ਪਸਾਰਿ॥ ਪੰਨਾ ੯੬੯

ਦੀ ਰਟ ਲਗਾਈ ਰਖਣੀ.....। ਬਸ ਇਹੀ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉੜੀ ਦੇ ਦਰਵਜ਼ੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬੀਬੀਆਂ ਨਿੱਘੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅੰਨਦ ਮਾਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਗੋਡੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰ ਦਾ ਠੁੱਡਾ ਵਜਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ

ਪਛਾਣ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਕਹਿੰਦੇ, -“ ਆ...! ਆ ਜਾ..! ਬਹਿ ਜਾ ...ਤੂੰ ਭੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ..। ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਜਾਹ..! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਏਥੇ ਹੀ..! ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਪਤਾ ...? ਕਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ... ਗੁਰੂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਠੁੱਡਾ ਮਾਰ ਜਾਵੇ ...।

ਮਤ ਹਰਿ ਪੂਛੈ ਕਉਨੁ ਹੈ ਪਰਾ ਹਮਾਰੇ ਬਾਰ॥ ਪੰਨਾਂ ੧੩੬੭

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਸਨੀਕ, ਪ੍ਰੇਮਾਂ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਹੋਈ, ਚਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੀਬੀ, ਜਦੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਪਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰਾਤ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਬਿਤਾਉਣ ਪਿਛੋਂ, ਉਸਨੇ ਦੋ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ।

ਸੁਬਕ ਜਿਹੀ ਭਜਨੀਕ ਬੀਬੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਫੜੀ, ਮੂੰਹੋਂ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਦੀ ਹੋਈ, ਉਪਰੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਦੇ ਝਰਨੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬਾਹੋਂ ਫੜਿਆ ਤੇ ਝਰਨੇ ਵਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਸਦੀਆਂ ਨਜਰਾਂ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਫਰੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, -“ਬੀਬੀ ਜੀ! ਅੱਜ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ੇ..! ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ, ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ੇ। ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਜਗ-ਮਗਾਉਂਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਜਲਵਿਆਂ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਦਾਰੇ ਬਖਸ਼ੇ। ਨੀਲੇ ਅੰਬਰ ਦੀ ਛੱਤ ਥੱਲੇ ਅਦਭੁਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ।”

ਦੁਸ਼ਟ-ਦਮਨ ਦੇ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਵਾਦੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੀ, -“ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਲਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵਾਲੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ, ਹਰ ਸਾਲ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਨਾਲ ਰੁੜ੍ਹ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਪੱਥਰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਡਿਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਰੋਵਰ ਏਨਾਂ ਛੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਸਰੋਵਰ ਤਾਂ ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਪਤ-ਸਿੰਗ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਚੀਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੀਆਂ

ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।”

ਉਸ ਦੀ ਹੱਡ-ਬੀੜੀ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰੂਹ ਦੇ ਖੇੜੇ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਲਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਦਿਤੇ। ਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਵਿਚ, ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਦੋਨੋਂ ਉਠੀਆਂ ਤੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈਆਂ।

ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਪ੍ਰਤ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਸਤ-ਸੰਗਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ। ਵਿਛੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਵਿਚ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮਣ ਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਰੁਕ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਵੈਰਾਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੋੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ? ਉਪਰੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੀਂਹ ਵੀ ਲੰਬੀ ਝੜੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੀਂਹ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ-ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਅਖੀਰ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਪਿਛੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਧਰਤ-ਅਸਮਾਨ ਉਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਲਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲੇਫ ਦਾ ਵਿਛਾਉਣਾ ਵਿਛਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਤ-ਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਘਰ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚੋਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਸਜੀ ਦੋਹਰੀ ਸਤ-ਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦੇ ਜਲਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਸੁੱਹਪਣ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਦਿਆਂ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁਤਤ ਨੇ ਹੁਲਾਰੇ ਖਾਧੇ। ਸੂਰਜ ਓਹਲੇ ਹੁੰਦਿਆ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟੀ ਚੌਕੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਅਜ ਬਾਣੀ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਕਦੀ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਚਲੇ ਗਈ? ਪਿਆਨ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਉਤੇ ਟਿਕ ਗਿਆ। ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿਸਣ ਲਗੇ। ਅੱਕਥ ਕਥਾ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਪੈਣ ਲਗੀਆਂ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਹੋ ਕੇ, ਗੁਰੂ-ਚਰਨੀ ਲਗਣ ਦਾ ਇਕ ਮਿੱਠਾ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟਿਕ ਗਿਆ। ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰੇ, ਮਨ ਨੂੰ ਚੈਨ ਆਵੇ ਤੇ ਇਸ ਚੈਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰੇ। ਅੱਜ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਤੇਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਫੋਰੀ ਨਾ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥

ਪੰਨਾਂ ੮੨੭ (ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ)

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਧੋ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਕੱਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸੀ। ਐਨੀਆਂ ਕੱਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਭੀ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣੀਆਂ। ਹੁਣ ਮਨ ਦੇ ਟਿਕਾਉ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੱਸਣ ਜਾਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਗਈ । ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਇਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ..? ਕੋਈ ਦਸਮ-ਦੁਆਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਹੈ...? ਪ੍ਰੇਮਾਂ-ਭਗਤੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ? ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ...? ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਹੈ ਜਰੂਰ...! ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਐਨੇ ਮੁਗਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹੀ ਨਜਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਖੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਉਹ ਐਨੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਹਰਾ ਸੁਰਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੰਗਲੇ-ਕੰਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਦਿਲ, ਉਛਾਲੇ ਖਾ ਕੇ ਅਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਛਲਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੋਲੀ ਜਿਹੀ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੋਲ ਪਏ,-“ਲੈ...! ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਜ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ”

“ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ?”

“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਬੈਠਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ, ਸਭ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮੇਟ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸੁਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੁੱਬਚਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪਏ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਰੱਜ ਕੇ ਦੁਖੜੇ ਰੋਏ। ਤਰਲੇ ਪਾ ਪਾ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ...। ਡੁੱਬਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਮੰਗਿਆ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖ ਮੈਂ ਸੁਹਾਗ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਚੂੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਹਿਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਦੜੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਾਂਈ ...! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈ...! ਅਪਣੇ ਲੜ ਲਗਾ ਲੈ...! ਅਜ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਤੂੰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਾਂ...! ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ...! ਸਿਰਫ ਤੇਰੀ ...! ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਭੀ ਹਾਂ... ਤੇਰੀ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਮੈਲੀ

ਕੁਚੈਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈ..।ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਕੰਤ ਹੈ ..!ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ...ਤੇ ਮੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ...।ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਲੈ...!ਬਸ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈ।

ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ,ਪਰ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਹੀ,ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਠਿਕਾਣੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ।ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿ ਕੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਰੱਖਿਆ।ਮੈਂ ਰੱਜ ਰੱਜ ਕੇ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਮਾਣਿਆ।ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਧਵਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ਬੂਆਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕਾਈ ਰੱਖਿਆ।ਮੇਰੇ ਨੂਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੇ ਨੂਰਾਨੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਰੱਖਿਆ।ਮੇਰਾ ਸੱਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ....!”

ਅੱਤਿ ਤੀਖਣ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਐਸੀਆਂ ਘੇਰਾਂ ਪਾਈਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਬੋਲ ਨਾ ਹੋਵੇ....!ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਪਿਛੋਂ ...,ਨੈਣੋਂ ਨੀਰ ਵਹਾਉਂਦਿਆ,ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਢੋਅ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੀ ਉਥੋਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹੋਣ।

ਨੈਨ ਸੰਤੋਖੇ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਫਲੁ ਸੋ ਆਇਆ॥ (ਪੰਨਾਂ ੮੦੪)

“ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਮੈਨੂੰ

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਾ

ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ,ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।ਜਿਹੜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਝਲਕਾਰੇ

ਬਖਸ਼ੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਰੂਹ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ...ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ...ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਆਪਣੀ ਪਵਿਤਰ ਰਸਨਾ ਰਾਹੀਂ,ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਤਨ ਮਨ ਸਿੰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ, ਸਵਯੇ ਅਤੇ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨੂਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆ ਬਹੁੜਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਜਿਹੜੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਉਸਨੇ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਏ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਭਰੀ..। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਸੋਹਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚੋਂ ਲਰਜਦੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਸਗੋਂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਰੂਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖਿੜਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸੁੱਕਾ ਖੂਹ ਗੇੜਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਬਾਣੀ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਧੱਸਦੀ ਹੋਈ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂ ਤੱਪਸਵੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰਾ ਮੈਥੋਂ ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੇ, ਉਦੋਂ ਉਥੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਹੀ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ (ਵੱਡਾ ਸਰੂਪ) ਸਜਾ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਤੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਏਦਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਫੁਲ ਵਰਗਾ ਹੌਲਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਚਾਓ ਨੇ ਐਨੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸੀ ਕਿ ਦਸੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਜੋਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਿਰ ਉਪਰ ਸਜਾਈ ਪੈਰ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਸਰੂਪ ਸਿਰ ਉਪਰ ਸਜਾਈ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਸੁਰਤੀ ਦੇ ਖੰਭਾ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਿਰ ਉਪਰ ਸਜਾ ਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਨਦ ਮਾਣਦੀ ਹਾਂ....।

ਅੰਨਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਸੁਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਗੁਰੂ-ਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅੰਨਦ ਮਾਣ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਏਦਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਿੱਤ-ਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਵੀ, ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਅਸਮਾਨ ਉਪਰ ਕੋਈ ਸੋਹਣਾ ਬੱਦਲ ਦਿਸ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਅੰਨਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਬੱਦਲ ਉਤੇ ਟਿਕ-ਟਿਕੀ ਲਗਾਈ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਬੱਦਲ ਵਿਚ ਸੁਰਤੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, -“ਜਾਹ...! ਤੂੰ ਇਸ ਸੋਹਣੇ ਬੱਦਲ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾ ਵੜ..! ਅਗਮ-ਅਗੋਚਰ ਦੀ ਬਿਅੰਤਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣ...! ਬੱਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੇਖ....! ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਤਿ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਚਰਨੀ ਲਗਾ ਲੈਣਾ ਹੈ...! ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ

ਜੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਤੂੰ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀਂ...!”

ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਪਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਕੇਰ ਕੇ ਰੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਨੇ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦਾ ਬੁੱਕ ਭਰਿਆ ਤੇ ਡੀਕ ਲਗਾ ਕੇ ਪੀਂਦਿਆਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਮੈ ਪੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਬਣ ਜਾਣ...! ਕਰੁਣਾ ਦੇ ਸਾਗਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕੋਲੋਂ ਮੈ

ਇੱਕ ਬੁੱਕ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਮੰਗਿਆ.....। ਰੋ ਰੋ ਥੱਕੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਤਰਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਬਦਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਛਾਵਿਆਂ ਉਤੇ ਟਿਕ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ...! ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ...। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈ ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਜਾ ਬਹਿੰਦੀ

ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਅੰਨਦ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇ ਤਾਂ ਰੂਹ ਖਿੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੁਰਤੀ ਨਾ ਟਿਕੇ, ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਆਪ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਦਿਨ ਬੁਰਾ ਬੀਤਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।”

ਸੁਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਖੇੜਾ, ਮਸਤੀ ਤੇ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ ਯਾਦ ਆਇਆ:-

ਕਰਿ ਸਾਂਈ ਸਿਉ ਪਿਰਹੜੀ ਰੰਗੁ ਨਵੇਲਾ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾਂ ੧੩੭੮)

ਇਸ ਨਵੇਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਭਗਤ ਜਨ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਪਿਰਹੜੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੰਗਲਾ ਕੰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪੀਂਘ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਭੀ ਪਿਰਹੜੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਲਾ ਰੰਗ ਪਾ ਕੇ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੁੰਮਣ ਲਈ ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਚੌਕੜੀ ਲਗਾ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਣ ਲਗੀ ਤਾਂ ਉਹੀ

ਕੁਝ ਦਿਖਿਆ ਜੋ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ। ਕਾਲੇ ਸਿਆਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤਰ ..। ਹੁਣ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਂਦਾ...? ਆਪਣੀ ਸੁਰਤੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ...? ਬੀਬੀ ਜੀ ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਵਲ ਇਕ ਕਦਮ ਚਲਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅਨੇਕਾਂ ਕਦਮ ਅਗਾਹਾਂ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਹੋਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ..।

ਗਲੀ ਹਉ ਸੁਹਾਗਣਿ ਭੈਣੇ ਕੰਤੁ ਨ ਕਬਹੂ ਮੈ ਮਿਲਿਆ॥ (ਪੰਨਾਂ ੪੩੩)

ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਵਿਚੋਂ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਜੋਤ ਵਲ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਕਾਲਖ ਧੋ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਕੂੜੇ ਕਰਕਟ ਵਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੋੜ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਲਿਵ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਸਿਮਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿਤ੍ਰ ਹੀ ਮਨ ਅਖੀਆਂ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਚਰਾ ਪ੍ਰਭੂ-ਲਗਨ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੇ ਆਦਤਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੇ ਅਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਗੁਣਾ ਦੀ ਮਹਿਕ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

**ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ
ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ**

ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ

ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਭਗਤ-ਜਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਪਰੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਆਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੰਗ-ਰੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀਆਂ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤਹਿ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਦੀਆਂ ਗੋਹਜ ਭਰੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਣਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਨ-ਮੰਦਰ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਅ-ਉਮਾਹ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਖ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਧੁਰ-ਦਰਗਾਹੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਨੂੰ ਚਾਵਾਂ-ਸਪੱਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਰੈਣ-ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ **ਡਾਕਟਰ ਤੇਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ(ਦੁਲਾ ਵੀਰ ਜੀ)** ਲੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਰਸਕਿੰਨੀ ਅਵਾਜ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਿਮਰਨ ਦੀਆਂ ਗੁੰਜਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਲਹਿਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਏ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ॥

ਜਾਗਹਿ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ॥ ਪੰਨਾਂ ੪੫੯

ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੇਸਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਕੇਸਕੀਆਂ ਸਜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਬੀਬੀ ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ ਵਿਚ ਸੋਭ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੋਈ ਦਾ ਗੋਰਾ ਚੇਹਰਾ ਦੁਗ ਦੁਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਖਾਲਸਈ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜਲੌ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਹੋਏ

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਖੇੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਭੋਗ ਪੈਣ ਪਿਛੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਪੋ ਅਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਲਗੀਆਂ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਤੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਕੇਸਕੀ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਪੁਛਿਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, -“ਇਹ ਗਲ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੋਕੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮਖੌਲ ਵੀ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਲੁਕਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਹੁੰਦੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ....! ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ-

ਮੈਨੂੰ ਨਾਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਬਖਸ਼ੇ ...! ਤੇ ਹੁਣ ਮੈ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ ਸਜਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ। ”

ਉਦੋਂ ੧੯੮੪ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਭਾਣਾਂ ਵਰਤੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਅੰਧਘੋਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿੰਦ ਤ੍ਰਾਹ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜੁਲਮ ਦੀ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਖੂਨੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗਲਿਆਂ ਵਿਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਉਤੇ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ੂਮਾਂ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ ਖੇਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਸ਼ਿਸ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਲਹੂ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਲੂੰਧਰਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਿਅੰਕਰ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ, ਪੰਜਾਂ ਕਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਕੇਸਕੀ ਦਾ ਨੇਮ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਸਿੰਘਣੀ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹਿ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਣਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ **ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਕਰਦੀ ਹੋਈ, ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਚੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਦੇਣ ਲਈ ਸੂਰਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ।**

ਅਮਲੀ ਰਿਖਸ਼ੇ ਵਾਲਾ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਰਿਖਸ਼ਾ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਬਸ-ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸਮਾਨ ਉਤੇ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਘਨਘੋਰ ਘਟਾ ਤੇ ਠੰਡੀ ਮਿਠੀ ਪੌਣ ਮੀਂਹ ਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮੇਘੈ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨੁ ਹੋਆ ਵਰਸਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੨੮੫

ਮਧੁਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੁਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਗੂੰਜਣ ਲਗੇ। ਕਾਲੇ ਸਿਆਹ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਘੋਲ-ਮਥੋਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ, ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਘੇਰਾਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਅਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਰਸਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਚਾਤ੍ਰਕ ਮਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਪੀਹੂ ਪੀਹੂ ਕਰਕੇ ਸਵਾਂਤ ਬੂੰਦ ਲਈ ਕੂਕ-ਪੁਕਾਰ ਕਰਨ ਲਗੀ। ਪਰ ਰਿਖਸ਼ੇ ਵਾਲਾ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਭੰਗ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਕ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨਾਮ-ਖੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਰਿਖਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਏਗਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਗਣੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣਗੇ ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੇ।

ਇਹ ਗਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰਿਖਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਠੀਕ ਠਿਕਾਣੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗੇ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਧੂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਇਆ ਕਰੇ। ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੋਣਗੇ।

ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਸ ਸਟਾਪ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹੀ ਰਿਖਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੰਨੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਟਾਂ ਬੜੇ ਭੈੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਿਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਜ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਛੋਟੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੇਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਨਿਖਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਮੈਲਾ ਕੁਚੈਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਦੌੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਉਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ। ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਿੱਜੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੰਝੂ ਬਣ ਕੇ ਕਿਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੂਹੋਂ ਬੋਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰੇ। ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਐਨਾ ਵਡਾ ਬਦਲਾਵ ਦੇਖ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋਏ। ਪੈਰਾਂ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੇ ਸੀਸ ਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬੋਚ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਪੈਰੀਂ ਹਥ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪਿੰਡਾ ਪਲੋਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾ ਲਈ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿਤੀਆਂ।

ਰਿਖਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਾਵਕ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਪ ਦੀ ਪਾਰਸ ਕਲਾ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਾਇਆਂ ਪਲਟ ਦਿਤੀ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਾਮ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਨ ਲੋਚਣ ਲਗਿਆ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਭਿੱਠਾਂ ਉਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਐਸੀ ਖਿੱਚ ਪਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰੋਂ ਹਿੱਲਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲੰਗਰ ਦੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣੇ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮਨ ਲੋਚਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਅਮਲ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਿਖਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣਾ ਵਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਾਪ ਨੇ ਉਸ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਦਾ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਾੜੀ ਕੇਸ ਰਖ ਲਏ ਹਨ ਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਅਸੀਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਦੀ ਉਸ ਅਮਲੀ ਰਿਖਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਰਤ ਯਾਦ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਮਲੇ-ਪਨ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦਿਆਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਡੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ-ਚਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਲੱਟੂ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦੇ। ਕੂੜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਮਲ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦਾਤੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ ਤੇ ਰਿਖਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ

ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦੁੜੀ ਥੋੜਾ ਲੰਬੇ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਵੇ।

ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਜਥਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਤਪੋ-ਭੂਮੀ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇ ਲੈਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਿਆਂ। ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲੌਕਿਕ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਐਸੇ ਹੁਲਾਰੇ ਮਿਲੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ ਦਾ ਸੋਝੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਮਨੁੱਖਾ ਦੇਹੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਖੱਟੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਕੇ ਉਸਦਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਧਦੀ ਰਹੀ, ਦੁੜੀ ਕੇਸ ਵੀ ਸਜਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆ ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੈ ਗਏ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਤੇ ਸੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਕਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ;—” ਅੱਜ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦੇਖੀਂ...! ਇਸ ਬਾਣੇ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣਾ...! ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾ ਕੇ ਤੂੰ ਕੰਮ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸੀ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ...!”

“ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਬੀਬੀ ਜੀ...! ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਣੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਕਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰ ਹੀ ਪਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਣਾਂ...! ਤੁਸੀਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਓ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਦਾਤਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ...! ਇਹ ਸੀਸ ਲੇਖੇ ਲੱਗ ਜਾਏ...! ਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਏ...!” ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ

ਇਕ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੁਰਤੀ ਨਾਲ, ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ;-

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਗਿਆਨਹੀਨ ਅਗਿਆਨੀ ॥ ਕਿਉ ਚਾਲਹ ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਾ ॥

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਕਉ ਗੁਰ ਅੰਚਲੁ ਦੀਜੈ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਚਲਹਿ ਮਿਲੰਥਾ ॥

(ਪੰਨਾ ੬੯੬)

‘ਮਿਲੰਥਾ’ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਖੀਆਂ ਖੋਲ ਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਇਲਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾੜ੍ਹਕ-ਮਨ ਦੀ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮ-ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਗੇ ਬੋਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਚ-ਮੰਡਲੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੁਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੁਰਖ ਲਾਲੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਚੇਹਰੇ ਉਤੇ ਸਜਣ ਲਗੇ। ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਉਛਾਲੇ ਮਾਰਦਾ ਦਿਲ ਅਖੀਆ ਰਾਹੀਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿਣ ਲਗਿਆ। ਕੁਝ ਪਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੜ੍ਹਦ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ‘ਗੁਰ ਅੰਚਲ ਦੀਜੈ’ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੇ ਰੁਮਾਲੇ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ।

ਭੈ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਤ-ਸੰਗਣ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਭੇਦ ਵਾਰੇ ਪੁਛਿਆ, ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ;- “ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਤੁੱਟ ਕਮਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਭਗਤੀ ਦੀ ਮੰਜਿਲ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਪਰ

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਰੰਗਲਾ ਕੰਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰੰਗਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬੁੱਝਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਝਾਤਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਭਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਖੀਵੀ ਹੋ ਕੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਗੁਹਜ-ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ।

ਏ ਮਾਣਸ ਜਾਣਹਿ ਦੂਰ ਤੂ ਵਰਤਹਿ ਜਾਹਰਾ ॥

ਤੂ ਸਭਿ ਘਟ ਭੋਗਹਿ ਆਪ ਤੁਧੁ ਲੇਪੁ ਨ ਲਾਹਰਾ ॥

ਪੰਨਾਂ ੧੦੯੬

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੀਆਂ ਮਨ-ਅੱਖੀਆਂ ਅੱਗੇ ਆ ਸਜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੁਮਾਲੇ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਅੱਖੀਆਂ ਅਗੇ ਇਲਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਹੋਣ ਦੀ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।”

“ਧੰਨ...! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ....। ਧੰਨ..! ਧੰਨ...! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ....।” ਪੁਕਾਰਦੀ ਹੋਈ ਸਤਸੰਗਣ ਨੇ ਕਿਹਾ;—“ਬੀਬੀ ਜੀ..! ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਧੰਨ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਇਕ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ...। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਹੈ। ਇਕੋ ਹੀ ਗਲ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?”

ਗਲ ਨੂੰ ਵਿਚੇ ਹੀ ਟੋਕ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ;—“ਨਾ....! ਨਾ.....! ਤੂੰ ਉਸਦੀ ਗਲ ਨਾ ਕਰ...! ਮੇਰੀ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜਿਆਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕੀਂ ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ, ਉਹ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਕੇ ਜੀਵਨ-ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਭੁਲੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਖ..! ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਮਤਾ ਦੀ ਖਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਲਈ ਪੁਕਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਪਹਿਰਾਵੇ ਸੋਹਣੇ ਹੋਣ,ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਨ..। ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਹੀ ਠੰਡ ਪਵੇਗੀ।ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਡੋਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਵਲ ਖਿੱਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹਾਜਰ ਹੈ।ਇਸ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ,ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕ, ਪ੍ਰੇਮਾਂ-ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਏ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਹੇਕ ਨਾਲ ਹੇਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਰਮਜਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੰਕੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਗਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ,ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।ਗੁਰਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਹੰਢਾਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ- ਉਡਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ,ਆਤਮਿਕ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ,ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨੂਰਾਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਿ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਂ...! ਇਕੋ ਗਲ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਗਲ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾਂ, ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੀਓਣ ਦੀ ਗਲ ਹੈ।ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੀਓਣ ਲਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।ਅਗੋਂ,ਸਾਡਾ ਪਿਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ,ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ,ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਹੋ ਕੇ,ਸਾਡੇ ਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ-ਰਸ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜਦਾ ਹੈ।ਕੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?ਕੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਖਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਡੁਬਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋਦਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਡੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਗੜੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ,ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁਬਦਾ ਜਾਂਦਾ ਬੇੜਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਮਿੰਟਾਂ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਮੋਢਾ ਦੇ ਕੇ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੁਰ-ਗਦੀ ਅਗੇ ਕੀਤੀ ਮਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰ-ਗਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ।ਅੱਜ ਉਸੇ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ।ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਜੋਤ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਲਟ ਲਟ ਕਰਕੇ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆ ਫਰਿਆਦਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਦੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਤਪਰ ਹੈ।

ਕੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਅਗੇ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨੇ ਡੁਬਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ? ਅਣਜਾਣ ਲੋਕੀ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਦੇ ਇਸ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਕੇ-ਸ਼ਿਕਵਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਅਮ੍ਰਿਤ-ਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਜੀਉੜੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ....! ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਆਚਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲਗ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਭਵ-ਜਲ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਘੋਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਮੇਰੀ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ...! ਜਿਸ ਦੀ ਤੂੰ ਗਲ ਕਰਦੀ ਹੈਂ...! ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਉਸਦੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਘੋਰ ਕਲਿਯੁਗ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਸਾਡੇ ਹਥੋਂ ਮਾਂ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੁੜਾ ਕੇ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਹੰਬਲੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦਾਂ ਹੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ-ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਠਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੇ...! ਉਸ ਮਾਲਿਕ ਦਾ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅੰਚਲ ਫੜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਮੂਹੋਂ ‘ਅੰਚਲ’ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਸਤ-ਸੰਗਣ ਨੇ ਕਿਹਾ; -“ਬੀਬੀ ਜੀ..! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਸੋ, ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੇ ਰੁਮਾਲੇ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਘੁੱਟਦੇ ਪਏ ਸੀ? ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ

ਵਿਚ ਕਿਹਾ;-“ਹਾਂ..!ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਖਾਸ ਗਲ ਹੈ। ਚੁੰਨੀਂ ਦੇ ਲੜ ਨੂੰ ਅੰਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।ਜਦੋਂ ‘ਅੰਚਲੁ ਦੀਜੈ’ਦੇ ਰੱਬੀ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਭੀ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਹੀ ਹਾਂ।ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਓ...! ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਾਂ....!ਗਿਆਨ-ਹੀਨ ਹਾਂ.....!।ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਮੇਰੇ ਮਾਲਿਕਾ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਚਲ ਫੜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਰ ਲੈ।ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਚਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮਾਂ ਦਾ ਅੰਚਲ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਹਾਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਚਲ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਅਤੇ ਖੰਡਾਂ ਬਰਮੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਆਚਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।”

ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਅਮੀਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ, ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ ਦੇ ਭੇਦ ਭਾਵ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਉਤਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ- ਸਾਂਝਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਦੀ ਰੱਜਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ —

ਰੱਤੇ ਇਸ਼ਕ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗਿ ਦੀਦਾਰ ਕੇ ॥

ਪੰਨਾਂ ੪੮੮

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿਰੋਪਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ

ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ। (ਇਸ ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਦੀਵਾਰ ਉਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅੰਨੀਂ ਲੜਕੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਖੀਆਂ ਦੀ ਜੋਤ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਕੱਪੜੇ ਉਤੇ ਸੂਈ ਧਾਰੇ ਨਾਲ ਕਢਾਈ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖ ਕੇ ਇਹ ਫੋਟੋਆਂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸਜਾਈਆਂ।)

ਦੁਪਹਿਰ ਪਿਛੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਕਰਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪੈ ਗਈਆਂ ਪਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਘੋੜੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਕੇ, ਸੋਟੀ ਫੜ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਏ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਰਾਹੀਂ

ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਵਲ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਹੂਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੋਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨੇ ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਪਏ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਇਕ ਖੂਜੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਝਾੜੂ ਫੇਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ।

ਹਾਲ ਚਾਲ ਦੱਸਣ ਪੁੱਛਣ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਾਉਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ,- “ਮੈਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪਿਛੋਂ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਢਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਮਾਧੀ ਦੇ ਦੋਨੋ ਪਾਸੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਦੋ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਆ ਕੇ ਖੜੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਕਾ ਫੁਲ ਵਰਗਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਖਦਾਈ ਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਟਿਕ ਗਿਆ। ਸਮਾਧੀ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਓਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਵਸਤਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਉਸ ਸੂਖਸ਼ਮ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਓਧਰ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੂਖਸ਼ਮ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਨ। ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸੂਖਸ਼ਮ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਦੋਨੋ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਪਰ ਉਡਣ ਲਗੇ। ਦਰਖਤਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਵੇ। ਸਭ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘੀ ਜਾਈਏ। ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਟੱਪ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਭੀ ਲੰਘ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪਹਾੜ ਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਉਡਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸਿਆਲ ਮਹੀਨੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਰਫ ਹੀ ਬਰਫ ਦੇਖੀ। ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖ ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ।”

ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਵਿੰਨਿਆਂ ਗਿਆ। ਬੋਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰੇਮ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਹੰਝੂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੋਂ ਕਿਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰੁੜੀ ਉਤੇ ਮੋਤੀ ਬਣ ਕੇ ਲਟਕਣ ਲਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰਸਦੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਉਸ ਥਾਂ ਵਲ ਹਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ

ਕਿਹਾ,— “ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਥੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਥਾਂ ਉਤੋਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।—“ਮੈਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਵਲਾ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਕਰੇ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹੈਰਾਨੀ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵਾਂ। ਐਨਾ ਜਲਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਹੋ ਗਈ। ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਐਨੀ ਤੀਖਣਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਹਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖ ਕੇ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰ ਜਾਵੇ। ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਪਵਾਂ। ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਜੀਅ ਲੋਚੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਧੀ ਲੀਨ ਅਵੱਸਥਾ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕੰਵਲ ਨੈਣ ਦੇਖ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ-ਨੂਰ ਨਾਲ ਛਲਕਦੇ ਨੈਣ ਖੋਲ੍ਹੇ ਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਮੁਸਕਾਹਟਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਠ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਸੱਜਾ ਮੋਢਾ ਫੜਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ,—“ਆ ਸਿੰਘਾ! ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈਏ..!” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀ ਚੋਟੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਓਧਰ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੀ ਹਰੇ ਹਰੇ ਘਾਹ ਨਾਲ ਲਹਿ ਲਹਿ ਕਰਦੀ ਗੁਫਾ...। ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਥੇ ਕੀ ਕੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਇਸ ਤਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਹ ਸੱਭ ਕੁਝ ਭੁਲ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਗੁਫਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਦਾ ਕੁੰਢਾ ਅੰਦਰੋਂ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਵਰਗਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਡਿਊਟੀ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਇਸਦੇ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡੀ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ੀਮਠ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਹੇਮ-ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਕਦੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆਂ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜ ਤਕ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਉਤਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਾਵਾਂ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮਨ ਉਛਾਲੇ ਖਾਵੇ। ਇਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਇਸ ਖੁੰਜੇ ਉਤੇ ਟਿਕ ਗਈਆਂ। (ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ.....! ਹੁਣ ਇਥੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਜਾਣ ਨੂੰ

ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਦੀ ਲੋਚਾ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ! ਇਸੇ ਥਾਂ ਉਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਸੀ...! ਕਿਧਰੇ ਅਜ ਭੀ ਆ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ....! ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਬਖਸ਼ਣ...! ਇਕ ਵਾਰੀ...! ਬੱਸ ਇਕ ਵਾਰੀ..! ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਪਵਾਂ....! ਤੇ ਫੇਰ ਸਦਾ ਲਈ ਉਸਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਵਾਂ..! ਕਦੀ ਨਾ ਉਠਾਂ....!

ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੀ ਮਸ਼ੂਮੀਅਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ-ਪਿਆਸੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ-ਮਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ;- “ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸੇਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਬਸ..! ਹੁਣ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਜੋਗਾ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ! ਇਸ ਸਵਰਗੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੋਚਾ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਾਪਿਸ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੜੀਆਂ ਦੋਨੋ ਰੰਗ ਰੱਤੜੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਡੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸੀ ਕਿ ਘੋੜੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਦੀ ਗਲ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਘੋੜੇ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚਣ ਤਕ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਵਰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਸਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਾਂਵਲੇ ਸਲੋਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ-ਪਿਆਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਇਲਾਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਬੀ ਜੀ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਪਟਿਆਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਉਂਦੇ, ੧੯੯੨ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜ-ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਂਵਲੇ-ਸਲੋਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਚੰਨ ਮੁੱਖੜੇ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਪਏ ਸਨ। ਸਬਜ਼ੀ ਕਟਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪਈ। ਇਕ ਔਰਤ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ;—“ਨੀ! ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।”

ਦੂਜੀ ਕਹਿੰਦੀ,—“ ਆਹੋ ਨੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੌੜਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕਈਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ...।” ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੇ ਪਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਹ

ਸਾਰੀਆਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਛੁਪਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਨ ਲਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇਖ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਨਿੰਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ;—“ਕਰਮਾ ਵਾਲੀਓ...! ਤੁਹਾਡੇ ਧੰਨ ਭਾਗ.....! ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ

ਮੇਰੇ ਗਰੀਬਣੀ ਉਤੇ ਵੀ ਦਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕਦੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਪੌੜਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਦੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।”

ਸੇਜਲ ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣਕੇ ਵੀ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੀਆਂ। ਅਖੀਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਉਠਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਕੰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਵਿਲਕ ਕੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਰਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਮੱਲ ਲਏ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਛਾ ਲਏ ਪਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਇਹੋ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਿੱਖ ਮੰਗਣੀ ਹੈ। ਜੇ ਦਾਤਾ ਤਰੁੱਠਿਆ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਪਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਬਖਸ਼ੇਗਾ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਿਆ, ਅਨੰਦ ਮਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਉਤੇ ਜਾ ਬਿਰਾਜੀਆਂ ਪਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਰੁਣਾ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬਣੀ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਅਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਕ ਖੂੰਜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਲੇਟਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਲਿਆ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਲੇਟ ਗਈਆਂ। ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਈਆਂ। ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਕੇਰ ਥੱਕੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ ਪਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਕੱਕਰੀ ਠੰਡ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਬਲ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟਿਆ ਪਰ ਠੰਡ ਲੱਗਣੋਂ ਨਾ ਹਟੀ। ਸੁੱਤ-ਉਣੀਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਅੱਠ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦਾ ਚੰਨ ਮੁੱਖੜੇ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਨਿੱਘ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਲੱਗਣੋਂ ਹਟ ਗਈ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੁਤਿਆਂ ਪਿਆਂ ਵੀ ਆਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਠੰਡ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੰਬਲ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਪੇਟਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮਮਤਾ ਦਾ ਲਾਡ ਲਡਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਠ ਕੇ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ ਸੀ ਉਹ ਬੱਚਾ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੋਲ ਹੀ ਪਈ ਬੀਬੀ ਹਾਲੇ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸੋਹਣਾ ਲਾਲ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ.. ਤੇ ਕਿੱਧਰ ਚਲੇ ਗਿਆ? ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਜੀਬ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੌੜਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਪਰਕਰਮਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਸਾਫ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਘੋੜੇ ਕਿੱਧਰੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਕੁੰਡੀ ਖੋਲੀ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

ਸੰਗਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਜੁੜ ਗਈ। ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਖਾ ਦੀਆਂ ਛੰਮ ਛੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਜ ਰੱਜ ਨਹਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੋਹਣੇ ਜਾਦੂਗਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਕਹਿ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਝੂਮਦੇ ਹੋਏ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹ ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਉਥੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰੁਕ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦੱਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰੰਗਲੀ ਰਾਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ।

ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰੈਣ ਬਸੇਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਖੇੜਾ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਉਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਾਲੀ ਲਿਸ਼ਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਗਲ ਕਰਾਂ। ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਉਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਸਾਡੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਬਾਈ-ਸਾਈਕਲਾਂ ਉਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਵਾਪਿਸ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਤੇ ਨਾਮ-ਖੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਛਲਕਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਰੰਗ-ਰਤੜੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਲਾਹੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੱਲ ਟਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇਖ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਅਸਚਰਜ ਕੌਤਕ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਿਆ।

ਉਸਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਸਤਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ, ਚੋਟੀ ਉਤੇ ਝੂਲਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਹੋਈ ਬਰਫੀਲੀ ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਐਨੇ ਖਤਰਨਾਕ ਰਸਤੇ ਉਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਪਰ ਲੜਕੀ ਨਾ ਰੁਕੀ ਅਤੇ ਬੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਗੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦਾ

ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਦੇਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਸੋ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਵੀ ਪਹਾੜ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗ ਪਿਆ। ਇਕ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਤਿੰਨੋਂ ਪਹਾੜ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰੀ ਧੁੰਦ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਧੁੰਦ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਐਨੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ। ਤਦ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, —“ਇਸ ਪੱਥਰ ਉਪਰ ਬੈਠ ਜਾਵੋ।” ਇਹ ਮਿੱਠੀ, ਗਹਿਰੀ, ਭਰਵੀਂ ਅਤੇ ਰਸੀਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ, ਉਹ ਉਸ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਰਫ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਗੇਰੂਏ ਰੰਗ ਦੀ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਸਿੱਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਈ ਜਦ ਕਿ ਉਥੇ ਇਕ ਇੰਚ ਥਾਂ ਵੀ ਬਰਫ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਇਕ ਤੇਜ਼ਸਵੀ, ਇਲਾਹੀ ਸੂਰਤ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਚਿੱਟੀ ਲੰਬੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ, ਚਿੱਟਾ ਲੰਬਾ ਚੋਗਾ। ਗੈਬੀ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਦੋਨੋਂ ਉਸ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੀ। ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਖੰਭ ਲਗ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬੜੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਿਵੇਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਡਣ ਖਟੋਲਾ ਹੇਠਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆ ਕੇ ਪੱਥਰ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਦਾ ਝੱਟਕਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਵਜਾ ਤੇ ਅਸਚਰਜ ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਆ ਟਿਕਿਆ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਸ ਫੌਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ, ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਹਿਰੀ ਧੁੰਦ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਗਿਆ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਹੀ ਫੌਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ..।

ਲੜਕੀ ਨੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਅਲੌਕਿਕ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਣਾਇਆ। ਪਟਿਆਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਤਦ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਭੈਣ ਭਰਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਪਿਛੋਂ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਪਟਿਆਲੇ, ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ।

ਤੀਸਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ, ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਵਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੰਦੇ। ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਆਪੇ ਸਫਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਖਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਹਰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕਿਸ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤ੍ਰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਸ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਚੁਬੱਚਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਜਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ। ਤੁਰੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਤੀਸਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਛਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਤੀਸਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਲੰਬੇ ਪਤਲੇ ਸੁਡੌਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੇ। ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਤੁਰਦੇ ਤਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਖੁੜ ਜਾਂਦਾ। ਪਰਛਾਵਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਚੰਭੇ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਮੇਜਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਨੂੰ ਦੇਰ ਕਰ ਬੈਠੇ। ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਤੁਰਦਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਬੀਬੀ ਜੀ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਮਰਿਆਂ ਅਗੇ ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿੱਚ ਖੜੀ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸੋਹਜ ਸੁਖਾਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਵਲ੍ਹੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਕੌਣ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁੰਨ ਸਾਨ,ਬੀਆ ਬਾਨ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਅਖੀਰ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ।ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵਲ ਦੋੜ ਕੇ ਆਈ।ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਣ-ਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦੁਖਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆ ਬਹੁੜਦੇ ਹਨ।ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਜਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।ਕਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵਰਗੁਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਘੋੜੇ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਥੱਕ ਕੇ ਚੂਰ ਹੋ ਗਏ।ਇਕ ਕਦਮ ਵੀ ਅੱਗੇ ਪੁੱਟਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤੁੰਗਾਂ ਉਠਣ। ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨ ਉੜ ਕੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਲੋਚੇ,ਏਧਰ ਲੱਤਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਬਲੂਰ ਜਿਹਾ ਲੜਕਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘੋੜਾ ਲੈ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ;_“ਮਾਂ ਜੀ!ਆਪ ਕੇ ਲੀਏ ਘੋੜਾ ਲਾਇਆ ਹੂੰ.....!”ਬੀਬੀ ਜੀ ਘੋੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਲਝ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲ ਸਨ।ਜੇ ਪਿਛੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।ਪਰ ਉਹ ਪੈਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਤਪ-ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਗੋਹਜ ਭਰੇ ਰੰਗਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਘੋੜੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ ਰਕਾਬ ਢਿੱਲੀ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ,_“ਬੱਚੇ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਡਿਗ ਪਉਂਗੀ।ਦੇਖ...! ਇਹ ਰਕਾਬ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਲੜਕੇ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਡਿਗਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।ਉਸ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰ ਥੱਲੇ ਹੱਥ ਰਖ ਕੇ ਢਿੱਲੀ ਹੋਈ ਰੱਸੀ ਕੱਸ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪ ਘੋੜੇ ਦੇ

ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਠੀਕ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਉੱਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਛਪਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਨ ਪਰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਰਮਜਾਂ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲਗੀਆਂ। ਉਹ ਜਾਣ ਗਏ ਕਿ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਲੋਂ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ ਕੌਣ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਚੋਜ ਵਰਤਾਇਆ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਗੇ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਜਿਸਦੇ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਚੜਾਉਣੇ ਸੀ, ਵਾਰੀ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਹੱਥ ਰਖ ਕੇ ਰੱਸੀਆਂ ਕੱਸਦਾ ਰਿਹਾ...! ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਅਜੀਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀਨਾ ਦਰੁਵਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂ ਛੱਲਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ। ਭਲਾ ਐਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੋਈ ਕਿੱਦਾਂ ਸਹਾਰੇ? ਉਹ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, -“ਵਾਹ...! ਉਹ ਚੋਜ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆ...! ਤੂੰ ਏਦਾਂ ਵੀ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਚੋਜ ਵਰਤਾ ਲੈਂਦਾ ਏਂ..? ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਉਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆ...! ਸੋਹਣਿਆਂ ਜਾਦੂਗਰਾ....! ਕਾਸ਼! ਤੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਨਾ ਪਾਉਂਦਾ। ਕਾਸ਼....! ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੀ..! ਨਿਆਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਵਾਲਿਆ...! ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਏ...! ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕੀਤੀ..? ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਹੱਥ ਰਖਵਾ ਕੇ ਤੈਥੋਂ ਰਕਾਬ ਦੀਆਂ ਰਸੀਆਂ ਕਸਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ।” ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਘੋੜੇ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਤੇ ਰਮਜਾਂ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੋਵਰ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ।

ਚੋਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਕ ਛੇ ਫੁੱਟ ਉਚਾ ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਉਚਾ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ ਘੋੜਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਘੋੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਮਸਤ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਘੋੜੇ ਵਾਰੇ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਵਾਲੇ ਵਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਗਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਾਦ ਰਿਹਾ। ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਤੇ ਆਪ ਘੋੜੇ ਸਮੇਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਛਪਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਸੋਹਣੇ ਜਾਦੂਗਰ ਦਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਜਾਦੂ ਦਾ ਪੜਦਾ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਤ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਚੁਰਾ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਰੰਗ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ-ਵਿਨ੍ਹੀ ਲੜਕੀ

ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਇਕ ਚੌਦਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਦਿਲ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਅੰਕੁਰ ਫੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੈਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਰ ਪੀੜਾਂ ਜਰ ਰਹੀ ਲੱਗਰ ਜਿਹੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਅੱਧ ਮੀਟੇ-ਨੈਣ ਕਟੋਰੇ ਭਗਤੀ ਰੰਗ ਨਾਲ ਨਕੋ-ਨੱਕ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੇਜਲ ਅੱਖੀਆ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਤਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਧ ਦੇ ਸੰਗ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰੰਗ-ਰੱਤੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਚੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ। ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗਿਆ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਸਵਾਸ ਗਿਰਾਸ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸਿਮਰਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਐਸਾ ਖੰਡਾ ਖੜਕਿਆ ਕਿ ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਾ ਰਲੇ ਤੇ ਉਹ ਡਿਗ ਪਈ ਉਥੇ ਹੀ। ਲੋਕਾਂ ਭਾਣੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜਰ ਨੂੰ ਜਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰੇ ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕਾਇਆਂ ਹੀ ਪਲਟ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਮ-ਰਸ ਦੀ ਘੂਕੀ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈ। ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਉਸੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁਆਚੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕਮਰਾ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਖਚਾ ਖੱਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਇਲਾਹੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਉਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜਿਹੀ ਮਾਸੂਮ ਬਾਲੜੀ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਗੁੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦ

੧੯੮੬ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੜਕੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਰਿਖੀਕੇਸ਼ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਸੁਰਤ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਭ ਗਈ। ਚੌਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਚੌਜ ਵਰਤਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਵਰ੍ਹਦਾ ਦੇਖ ਮੇਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ। ਕਲਾਧਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗੋਹਜ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਸ ਬਾਲੜੀ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਏ ਨਿਆਰੇ ਰੰਗ ਨਿਹਾਰਨ ਲਈ ਮਨ ਸਪਰਾਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੁੰਬਕੀ-ਖਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ

ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਐਨਾ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਦਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹੋਈਏ। ਉਹ ਲੜਕੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੀਆਂ ਇਕ ਇਕਾਂਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇਖ, ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਜਾ ਬੈਠੀਆਂ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਿਮਰਨ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਅਵੱਸਥਾ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਹੜ ਫੁੱਟਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕਰੰਟ ਲਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਅਜੀਬ ਸਰੂਰ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਬਿਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ, ਨਿਸੱਲ ਹੋਈ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਈ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਮਿੱਠ ਬੋਲੜੀ ਨੇ ਹੋਲੇ ਹੋਲੇ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਸਿਲਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗੁਫਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਹਰ ਸਾਲ ਸਪਤਮੰਗ ਦੀ ਚੋਥੀ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੇ ਇਸ ਸਿਲਾ ਬਾਰੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਿਤਿਉਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਣਿਆਂ ਸੀ। ਸਿਲਾ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸੁਣ ਦੋਨਾ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀ **ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ** ਉਪਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਅਤੇ ਕਰੜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ;—“ਆਪੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਉੜਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ।”

ਲੜਕੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗਲ ਦਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਵਿਚੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣਾਈ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਕਾਟੇ (ਗੁਲਹਿਰੀ) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੋਹੜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਏਧਰ ਉਪਰ ਘੁੰਮਦੀ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,—“ਆਂਟੀ! ਇਹ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਸਭ—ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।” ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋਨੋਂ ਹਥ ਫੜ ਲਏ ਅਤੇ ਨੈਣੋਂ ਨੀਰ ਵਹਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੀ,—“ਭੈਣ ਜੀ! ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ ਘਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵੈਰਾਗ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕੀਏ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁਖ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬੇਸਮਝ ਲੋਕੀਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਲ ਸੁਣ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ

ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਹੰਸਨੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੰਸਨੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਓਪਰੀ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗੀ ਹੀ ਪਰ ਉਸ ਹੰਸਨੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਅਗੇ ਹੰਸਾਂ ਵਾਲਾ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਚੋਗ ਖਿਲਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਹੰਸਨੀ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪੀ ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪਏਗੀ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਖੰਡਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਹ ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਘੁੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜੇ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਬੋਹੜ ਥੱਲੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸੱਚੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਬਿਰਹੋਂ ਕੁੱਠੜੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਿੱਚ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਓਧਰ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਚੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਝੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਝੁੰਮਦੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਾਂਘ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਾਮ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਖੌਰੇ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲਾ ਆਪ ਹੀ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਸਦੇ ਖੜੀ ਖੜੀ ਦੇ ਨੈਣ ਮੂੰਦੇ ਗਏ। ਦੋਨੋਂ ਹਥ ਜੁੜ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗ ਗਏ, ਬੁਲ੍ਹ ਬੰਦ...! ਪਰ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਤੇਜ਼.. ਉਹ ਡਿਗਣ ਹੀ ਲਗੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੜਕੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਲਗ ਗਈ। ਪੌਣ ਸਿੱਧੀ ਕਰਕੇ ਤੇ ਪਿੱਠ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਅੱਖੀਆਂ ਬੰਦ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਖਬਰ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਜਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਮੈਂ ਕੋਲ ਖੜੀ ਇਕ ਗੱਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਹਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦੌੜਿਆ, ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਲੰਮੀ ਪੈਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹਵਾ ਝੱਲਣ ਲਈ ਪੱਖੀ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰੇ। ਸਭ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਲਵਾਰ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਗੁਲਾਬ ਵਰਗਾ ਚੇਹਰਾ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਤ੍ਰੇਲ ਤੁਪਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ — ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ....! ਵਾਹਿਗੁਰੂ.....!’ ਨਿਕਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਔਰਤਾਂ ਖੜੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ— “ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕੋਈ ਸਿਮਰਨ ਨਾ ਕਰੇ। ” ਪਰ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ — ਵਾਹਿਗੁਰੂ....! ਵਾਹਿਗੁਰੂ.....! ਨਿਕਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਏ। ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ

ਮਤਲਬ ਮੈਂ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਬੱਚੀ ਕੋਲ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਭਗਤੀ-ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅਣਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਦੇਖ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਚਿਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਹੌਲ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਖੰਭ ਭਰੂਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਥੱਲੇ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਰ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕਈ ਐਸੇ ਹੰਸੁਲੇ ਜੀਊੜੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਅਣਿਆਲੇ ਬਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਰ ਪੀੜਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ(ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਟਰਸਟ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਪਰਧਾਨ, ਸਰਦਾਰ ਸਿਮਰਨ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ) ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਲਈ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਈ ਅਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ।

ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਸੰਗਤ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੜਕ ਦੇ ਇਕ ਮੋੜ ਉਤੇ ਜਿਥੇ ਦੋ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦਿਲ-ਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਇਕ ਨੀਲੇ ਚੋਲੇ, ਨੀਲੀ ਦਸਤਾਰ, ਸ਼ਸਤਰ-ਧਾਰੀ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਸੂਰਤ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਿਰ ਨੂੰ ਬਾਂਹ ਦਾ ਸਰ੍ਹਾਣਾ ਦੇ ਕੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਕੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿਲ-ਖਿੱਚਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਨੂਰਾਨੀ ਚੇਹਰੇ ਦੀ ਖਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਤੁਰਨ ਦੇਵੇ। ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਦੋਨੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਭਰੇ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,— “ਬੱਚੇ! ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਅਤੇ ਨਦੀ ਹੈ। ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਪਏ ਹੋ...! ਡਿਗ ਪਓਗੇ.....। ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਹੋ.....?” ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਗਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਨੇ ਮੁਸਕਾ ਕੇ ਕਿਹਾ,— **“ਅਸੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਪਏ ਹਾਂ।”** ਬੀਬੀ ਜੀ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਦੋਨੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਦੋ ਕਦਮ ਚਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜਕ ਉਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਚਮਕੀਲੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਹਣੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸਿੰਘ ਨਾ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਅਚੰਭਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਰੁੱਤੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਮਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਤੋਰਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜੋ ਜਾਹਰੀ ਕਲਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਉਸਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਤਨ ਮਨ ਸਿੰਜ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਉਲਦਾ ਹੈ, ਫੁਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲਦਾ ਹੈ। ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਛਿਪੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਕੁੰਡ ਦੇ ਸੋਮੇ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠੰਢ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਨ ਮਨ ਸਿੰਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੱਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਜਾਗ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਮਨ-ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਸਵਰਗ-ਪੁਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਲੋਅ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਆਹਰੇ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਮੰਜਿਲਾਂ ਤਹਿ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਾਲੜੀ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਬੜਾ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਲੜਕੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਬਾਟਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਪਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ੧੧੧ ਸੁਭਾਗੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਨਜਾਰਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਆ ਰਹੀ ਸੰਗਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ ਨੇ ਪਰਬਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜਾ ਦਿਤਾ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਚੇਹਰਾ ਚਾਨਣੋ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ—‘ਵਾਹ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ...’ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰ ਬਾਰ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਉਤਸਵ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਉਤਸਵ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਚਮਕਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੋਹਣੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਤਪੋ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਇਸ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਵਰਗੀ ਰੰਗ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਣ ਲਗੀ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਖੜੀ ਖੜੀ ਬਿਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਾ ਲਿਟਾਇਆ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰੰਗੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਜੋ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚੋਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀਆਂ ਸੀ, ਕੋਲ

ਬੈਠ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਗੀਆਂ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਾਮ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੇਹੋਸ਼ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਬਿਰਧ ਸਫੈਦ-ਪੋਸ਼ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਰੰਗੀ ਗਈ। ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ, ਜਿੱਥੇ ਰੁਮਾਲੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਲੰਗ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਈ। ਉਥੇ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਐਨਾ ਉਛਾਲੇ ਖਾਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ, ਉਥੇ ਹੀ ਪਈ ਰਹੀ। ਇਥੇ ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਰੰਗ ਦੇਖੇ ਅਤੇ ਮਾਣੇ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਦਸਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ।

ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਸਰੋਵਰ ਕੰਢੇ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ, ਰੰਗ ਮਾਣਦੀ ਰਹੀ। ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਹਲਕਾ ਫੁੱਲ ਜਿਹਾ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਤੋਂ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਪੈਦਲ ਆ ਕੇ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਘੁੰਮ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਥਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਹੋਈ ਕੁੜੀ, ਭਗਤੀ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਖਜਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਧੀਆਂ, ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਥਾਂ ਟਿਕਾਣਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ

ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਚ-ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ..? ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਕਾਰਨ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਰਾਤ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਪਤਸਿੰਗ ਵਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਉਤੇ ਇਕ ਇਲਾਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਿਆ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੀ, ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੀ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਲੰਬੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲਾ ਸੁੰਦਰ ਸੁਆਮੀ ਮਿੱਠੀਆਂ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਖਲਾਰਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੂਰ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਐਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਹੱਥ ਉਪਰ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਹਥੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਸੋਹਜ-ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਜੋ ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਪਾਟ ਲਾਇਨਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਉਸਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਰੰਗਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਲ ਦੋ ਪਲ ਲਈ ਝਲਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਹ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਉਛਾਲੇ ਖਾਣ ਲੱਗਾ। ਘਰ ਬਾਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਉਹ ਸੰਭਾਲੀ ਨਾ ਜਾਏ ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਹ ਗਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੀ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਭਾਲੀ ਰਖੀ। ਅਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਅਤੇ ਖੀਵਾ ਹੋ ਲੈਂਦਾ। ਮਨ ਚਿੱਤ ਲੱਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ, ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰ ਕਰ ਉਸਨੂੰ ਰੱਜ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਘੁੱਟ ਭਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਾਪੂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਡਾਂ ਪਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਿੱਕਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ।

ਉਚੇ ਉਚੇ ਪਰਬਤਾਂ ਵਲ ਦੇਖ ਉਹ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹੱਸਦਾ। ਡੁਲ੍ਹ ਡੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, -“ਬਾਪੂ ..! ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਹਨ? ਸੈਂਕੜੇ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜੀ ਹੋਈ ਛੱਤ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ?” ਉਚੇ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਪੂ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਪਰ ਨੀਲਾ ਅਸਮਾਨ ਉਸਨੂੰ ਛੱਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਉਚੇ ਲੰਬੇ ਸੋਹਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ, ਲਾਡ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਅਥਾਹ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ

ਨਿਕਲਿਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਬਾਪੂ..!ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੜਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ। ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਵਲ ਦੇਖਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਅਗੰਮੀ ਖਿਚ ਪੈਂਦੀ। ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉੜ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਅਖੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਉਹ ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਖਤਰਨਾਕ ਰਸਤੇ ਉਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਈ ਉਹ ਰੀਂਘ ਰੀਂਘ ਕੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਗਏ। ਸੰਭਲ ਸੰਭਲ ਕੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦੇ ਡਿਗਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਤੁਰੇ ਗਏ।

ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜੀ ਡੱਕੇ ਡੋਲੇ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਧੁਰ ਉਪਰ ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਦੀ ਸਿਲਾ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਤਪ ਸਿਲਾ ਨੂੰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਠਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਇਕ ਦਿਨ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਕਿਹਾ;—“ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕੋਈ ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਦ ਤਕ ਉਸਨੂੰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ।” ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਅਕੱਥ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਮਿਲਦੇ। ਗੁੰਗੇ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਖਾਣ ਵਾਂਗੂੰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਮਾਣੇ ਹੋਏ ਅਨੰਦ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਆਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਚਲੇ ਗਈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਬੇਟਾ ਜ਼ਿਦ ਕਰਕੇ ਇਕ ਰਾਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿ ਪਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆਂ ਪੁਛਿਆਂ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਦੌੜਿਆ ਦੌੜਿਆ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ,—“ ਮਾਮਾ ਜੀ.....!ਮਾਮਾ ਜੀ.....!ਬਾਹਰ ਚਲ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਪਹਾੜ ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।” ਬੱਚੇ ਦੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹਸਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਆਏ। ਬਾਹਰ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਹੀ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਨੇ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸੋਹਲ ਸੁਖਾਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ (ਪਰਕਾਸ਼) ਦਾ ਇਕ ਗੋਲ ਅਕਾਰ ਦਾ ਟਿੱਕਾ, ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਹੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਹੀ, ਚੌਥੀ ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਸੋਭ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਯੂਨੀਕ ਆਸ਼ਰਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਰਾਮਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਪੈਂਤੀ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾ-ਇਲਾਜ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਗੇ। ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਗਏ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਭਜਨੀਕ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਿਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਘਸਮੈਲੈ ਜਿਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲੋਈ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸਵਾਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਜੱਪਾ-ਜਾਪ ਜੱਪਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨੇ ਸ਼ਰਣ ਪਇਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ (ਯੂਨੀਕ ਆਸ਼ਰਮ) ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਕ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਬੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ ਦੀ ਸੋਝੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਯਤੀਮ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗਣ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਅਨਾਥ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਪਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨਵ-ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਖਾਸ ਠਿਕਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਆਪਣੀ ਅਣ-ਚਾਹੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਖੀਓਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਉਠਾ ਕੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਆਈ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਉਸ ਠਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਢੱਕਣ ਉਠਾ ਕੇ ਕੋਲ ਖੜੀ ਇਕ ਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ, ਤੇ ਇਸੇ ਠਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਮਤਾ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਾਲ

ਪੋਸ ਕੇ ਵੱਡੀ ਕੀਤਾ, ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਲਿਖਾਇਆ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਜਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਇਹ ਵੀ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਪਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਨੌਂ ਹਿੱਸੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਪਤੀ ਦੀ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। **ਬੀਬੀ ਜੀ ਯੂਨੀਕ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਫਾਉਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਸੀ।**

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਜੀ
ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਯੂਨੀਕ ਆਸ਼ਰਮ ਲਈ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਤਸੰਗਣਾਂ ਨਾਲ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਲਟਬੋਰੇ ਹੋਏ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਅੱਧ-ਖੁੜ ਉਮਰ ਦਾ ਆਦਮੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਜਿਹਾ ਪੇਂਡੂ ਹਲ-ਵਾਹਕ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ; -“ਓਹ ਦੇਖ...! ਇਸ ਥਾਂ ਉਤੇ

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਕੀਰਤਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਵਲ ਖਿੱਚਦਿਆਂ, ਕਿਹਾ; -“ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਮੰਗੇ...! ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕੀਤੇ...! ਅਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ ਤੁੜਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੇ ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਲੜਨ ਜੋਗੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਆਦਮੀ ਵਲੋਂ ਬੇਧਿਆਨੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਸਾ ਮ੍ਰੋੜ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਬੋਲਣੇ ਨਾ ਹਟਿਆ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ; -“ਅੱਜ ਵੀ ਇਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਹਾਜਰ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਢੇਈ ਮਿਲੀ ਜਾ ਰਹੀ

ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਬਿਨਾ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਣਾ ਪਾਈ ਖੁੜਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਤਾਰ ਤਾਂ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਕੌਣ ਖੜਾ ਹੈ...? ਇਹ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਬਈ...! ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕਤਾਰ ਬਣੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਪੂਰੇ ਸੀ। ਆਹ..! ਏਧਰ..! ਓਹ ਦੇਖ..! ਉਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ਤੰਬੂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਉਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ਖੜੇ ਸਨ..।” ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਵਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤ੍ਰ ਉਲੀਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬੇਸ਼ਕ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ੧੬੯੯ ਦੀ ਵਸਾਖੀ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਜੋੜੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ, ਭਰਵੀਂ, ਗਰਜਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੀਸ ਮੰਗਣ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸੱਨਾਟਾ ਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ..? ਜਿਹੜੀ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਗੂੰਜਦੀ ਹੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਘੋਲ ਗਈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਅੱਜ ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਖੁੱਭੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਐਨੀ ਤੇਜ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੂ ਬ ਹੂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਕੇ ਉਹ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਝੁੰਮ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ’ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਥਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਉਸ ਅਨਪੜ੍ਹ ਜਿਹੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਵਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਦ-ਮੁਰਾਦੇ ਪੇਂਡੂ ਜੱਟ ਦੇ ਮੂਹੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ; -“ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?” ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; -“ਬੇਗਮਪੁਰਾ।”

ਕਿਸੇ ਅਗੰਮੀ ਖਿੱਚ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਜਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਟਿਕੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਵੈਰਾਗ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੇ ਨੂਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਯਾਦ

ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਏ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗਰਜਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਮਿੱਠੜੀ ਗੂੰਜ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸੀਨੇ ਉਤੇ ਅਣਿਆਲੇ ਤੀਰਾਂ ਦੀ ਬੌਛਾੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਗੂੰਜ..! ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਮਾਈਕ ਦੀ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਰਸ ਘੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗ ਮਰਮਰ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਤੰਬੂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਲਾਹੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਗੇ ਜੀਉੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਸੀ।

ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਉਠ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜੋੜੇ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋੜਾ ਘਰ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਜੋੜਾ ਘਰ ਅੱਗੇ ਐਨੀ ਭੀੜ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਭੀੜ ਵਿਚ ਵੜਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਥਣਾ ਨਾਲ ਭੀੜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਖੁੜ ਗਏ। ਭੀੜ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦਾ ਵਾਸੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੋਲ ਆਣ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਭਨਾ ਦੇ ਜੋੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਜੋੜੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਛਪਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਚਰਜ ਰੰਗੀਨੀਆ ਦੇ ਰੰਗੀਨ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਸੋਝੀ ਪਈ।

ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਅਗੋਚਰ, ਕਲਾ ਧਾਰ ਨੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਗੰਮੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ। ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਜਨਾ ਦਿਵਸ ਉਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਪਾਉਣ ਆਏ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਦੀ ਰੰਗਲੀ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰੇਮ-ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਲ ਕਲੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖੜੇ ਉਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਲਾਲੀਆਂ ਚਮਕਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਾਸੀ, ਬੇਗਮ ਪੁਰਿਆਂ ਦੇ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਸੁਭਾਗੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਸੁਲੱਖਣੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਕੱਸਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਦਾ ਸੰਗ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਓ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਰਵਾ ਕੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਲ ਝਾਤ ਪੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਫਿਰ ਭਗਤ-ਜਨ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ-ਅਨੰਦ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਨ ਲਈ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਤੁੱਟ ਕਮਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਜੀਉੜੇ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਨ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਰੁੱਤੀਆਂ ਜਿੰਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੇਮ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮੌਜ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਤੰਬੂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਦੇ ਇਕ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ ਰੱਖਿਆ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਦੁੱਖਾਂ ਗਮਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਵਸਦੇ ਇਸ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ **ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ** ਨੇ ਇਕ ਐਸਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਵਰਗ ਵੀ ਉਸਦੀ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੁੱਖ, ਅਰਾਮ ਤੇ ਐਸ਼ ਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਦਾ ਪਾਸਾਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ‘ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਭ ਆਪ ਬੁਝਾਈ॥’ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ‘ਊਹਾਂ ਖੈਰਿ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥’ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਠਿਕਾਣਾਂ ਹੈ। ‘ਇਛਾ ਪੂਰਕ ਸਰਬ ਸੁੱਖ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਜਾ ਕੈ ਵਸ ਹੈ ਕਾਮ ਧੇਨਾ॥’ ਉਸ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਠਿਕਾਣਾ (ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾ) ਹੈ।

ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ॥ ਦੁਖ ਅੰਦੋਹੁ ਨਹੀਂ ਤਿਹਿ ਠਾਉ॥

ਨਾਂ ਤਸਵੀਰ ਖਿਰਾਜ ਨਾ ਮਾਲੁ॥ ਖਉਫੁ ਨ ਖਤਾ ਨ ਤਰਸੁ ਜਵਾਲੁ॥ ੧॥

ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੂਬ ਵਤਨ ਗਹ ਪਾਈ॥ ਊਹਾਂ ਖੈਰਿ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਦਾ ਪਾਤਿਸਾਹੀ॥ ਦੋਮ ਨ ਸੇਮ ਏਕ ਸੋ ਆਹੀ॥

ਆਬਾਦਾਨੁ ਸਦਾ ਮਸਹੂਰ॥ ਊਹਾਂ ਗਨੀ ਬਸਹਿ ਮਾਮੂਰ॥ ੨॥

ਤਿਉ ਤਿਉ ਸੈਲ ਕਰਿਹ ਜਿਉ ਭਾਵੈ॥ ਮਹਰਮ ਮਹਲ ਨ ਕੋ ਅਟਕਾਵੈ॥

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਖਲਾਸ ਚਮਾਰਾ॥ ਜੋ ਹਮ ਸਹਿਰੀ ਸੁ ਮੀਤੁ ਹਮਾਰਾ॥ ੩॥ ੨ ਪੰਨਾਂ ੩੪੫

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾ ਵਾਲੇ ਰੱਬੀ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਉਹ ਠਿਕਾਣਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਗਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੁਖ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਕੋਈ ਡਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਠਿਕਾਣਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਰਾਸ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਸਭ ਰੱਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਨੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਭੁੱਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭਨਾ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰੇ, ਸੈਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ-ਜਨ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸੁਰਤੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਓ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ, ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਸਿਰਫ ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਢੋਅ ਕੇ ਲਿਵ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉਡਣ ਖਟੋਲੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਬਦਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵਸਦੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਭਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬੋਗਮ ਪੁਰਾ ਕੋਈ ਕਲਪਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਹੀ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਨਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਗੰਮੀ ਜੋਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਅੱਜ ਵੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਾਸ਼..! ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਭਗਤਾਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇ। ਰੱਬ ਮੇਹਰ ਕਰੇ...! ਸਾਡਾ ਮਨ ਹਉਮੈ ਦੀ ਸਤਿਹਾਂਦ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀਂ ਰਾਹੀਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਨਾਲ ਸੁਰਤੀ ਜੋੜ ਕੇ, ਉਸਦੀ ਹੇਕ ਨਾਲ ਹੇਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦਾ ਸੋਹਲਾ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲ ਜਾਣਾਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ, ਜੀਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ-ਸਰੂਪਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼..! ਅਸੀਂ ਵੀ ਸੁਰਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਓ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰੀਏ।

ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਕ ਘੜੀ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਵੀ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਣਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਿਸ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾਂ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਸਣਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਦਾ। **ਹਾਂ ਜੀ! ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਬੋਗਮ ਪੁਰੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।** ਜਾਂ ਨਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਹੀਆਂ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ

ਹੋਏ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਤਾਂ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਹੀ ਅਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖ ਕੇ ਦਿੱਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਏ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਅਨੰਦ-

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈਆਂ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਵੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਗਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪੂਰਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਫੁੱਲ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੂਟੇ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਫੁੱਲ ਤੋੜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਫੁੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੂਟੇ ਵਲ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹੀ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਗਤ-ਜਨ ਭਗਤੀ ਰਸ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਾਲੀ ਅਪੂਰਣਤਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਣਤਾ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟ: ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸੰਧਰਵ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਮੂਹੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੰਢਾਏ ਹੋਏ ਪਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਹਨ।

ਪਿਆਰੀ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਰਵਿਦਾਸ

ਸੜਕ ਦੇ ਭੀੜ ਭੜੱਕੇ, ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬੇ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰੇਲਵੇ ਫਾਟਕ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੱਡੀ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ, ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਇਸ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀ ਇਕ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਗਲੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੀਬੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪਿਆਰੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਜਿੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ

ਲਈ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਉਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਉਸੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮੀ ਆ ਕੇ ਝਾੜੂ ਪੋਚਾ ਫੇਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਦਰ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਇਕ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਦਰਖਤ ਥੱਲੇ ਦੋ ਮੰਜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਖੂੰਜੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਨਲਕੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਉਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਗਲੀ ਵਲ ਨਿਕਲਦੀ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਿਆ। ਕਮਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੱਜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਪਿਆਰੀ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ, ਚਿੱਟੀ ਮਲਮਲ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਹੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਦੇ ਮੂਹੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ...! ਧੰਨ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ..! ਤੇਰਾ ਹੀ ਆਸਰਾ..! ਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਿੱਜੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਵੀ ਪੰਘਰਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਅੱਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਹਿਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਲ ਦੇਖ ਦੇਖ ਰੀਝਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਵਲ ਦੇਖ ਦੇਖ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਓਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ, ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਪਿਆਰ ਰਾਹੀਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਉਸਦੇ ਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਠਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਗਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਧੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਵ-ਨਿਵਾਸੀ, ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ, ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਭਰਪੂਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਪਿਆਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੀ ਮੈਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿਆਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਜੀਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤੇ ਕਦੀ ਦਸੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀਆਂ, ਭਗਤਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਜੋਤ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਟ ਲਟ ਕਰਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤਾਂ ਦੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਜੋਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਖੀਵੀ ਹੋ ਲਵਾਂ ਤੇ ਕਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਵਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗੋਹਜ ਕਲਾ ਵਰਤਾ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਕੇ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਤੇ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਫੇਰਨ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰੁਮਾਲੇ ਝਾੜ ਕੇ ਵਿਛਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਉਸਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਕੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰੀ ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਈ।

ਪਿਆਰੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਉਣ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਆਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:-“ਮੈਡਮ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋ?” ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ:-“ਦੇਖ...! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ

ਹਾਂ। ਪਿਆਰੀ...! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈਂ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਦੱਸ! ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਬਰਾਦਰੀ ਵੀ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੋਈ...?”

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਰਾਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਾਂ। ਪ੍ਰੇਮ-ਮੂਰਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਨੇ ਅਖੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨ-ਅਖੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਕਿਹਾ:--“ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਥੇ ਝਾੜੂ ਫੇਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਮੈਡਮ ਜੀ....! ਇੱਕੋ ਹੀ ਝਲਕਾਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਠੰਡ ਪੈ ਗਈ....! ਮੈਥੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਸਹਾਰੀ ਨਾ ਜਾਏ...! ਤਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਝਾੜੂ ਫੇਰਦੀ ਦੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਅਗੇ ਉਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।”

ਆਪਣੇ ਵਿਧਵਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦੁੱਖੜੇ ਰੋਣ ਨਾਲ ਮਨ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਰੋਗਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਚੰਦੋਏ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਖਸਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਚੰਦੋਆ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਸਤੂ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਚੰਦੋਆ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਕੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਤਖਤ ਪੋਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਛਾਉਣੇ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਰੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੋ ਗਈ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਇਨਚਾਰਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ੫੦ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਦਸ ਦਿਨ ਦਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਣ ਲਈ ਇਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਮੁਹੱਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ। ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਉਹ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਤੋਂ ਵੇਹਲੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੀਆਂ, ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ

ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣਦੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ.ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟ ਇਸ ਲਈ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਫਰਕ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਝੁੱਗੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ..। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਖਜਾਨਾ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਨੱਚਦੀਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਬਿਤਾ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਖੇਲਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ।

ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਦੀ ਸਮਝ ਕੇ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੈਂਪ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗਈ ਤਾਂ ਪਿਆਰੀ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਦੇਖਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਫਿਰ ਪਿਆਰੀ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ;- “ਮੈਡਮ ਜੀ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਹੀ ਜੱਟ ਹੋ? ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।” ਦੂਜੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨਗੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ;- “ਹੈ.. ਹੈ..! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਤਕ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ...?”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ;- “ ਮੈਂ ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਇਕੋ ਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੱਚ ਪੁਛੋਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ-ਰੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਵਿਚ ਤੇ ਇਕੋ ਹੀ ਜਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ.....!” ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਮੇਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾਂ ਜਾਣਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਪਿਆਰੀ ਤੇ ਗਲੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਅਪਣੱਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਮੈਲ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਿਵਾਸੀ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਿਹੜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ

ਚਾਵਾਂ ਭਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਔਖੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਥੱਕ ਕੇ ਚੂਰ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਵੀ ਪੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ) ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰਫਾਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਉੜਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ-ਸਥਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤ੍ਰ ਛਾ ਗਏ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਨੇ ਕਿਹਾ;—“ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਦਿਖਾਏ ਸੀ” ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ

ਗਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਨੇ **ਰਾਣੀ ਮੀਰਾ ਬਾਈ**

ਦੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਉਸ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਜਿਹੜਾ ਗੰਗਾ ਮਈਆ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੰਗਾ ਮਈਆ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਟਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਹਰਦੁਆਰ ਜਾ ਕੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਟਕਾ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਗੰਗਾ ਮਈਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ। ਸੋਹਣੀ ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਗੰਗਾ ਮਈਆ ਨੇ ਦੋਨੋ

ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਟਕਾ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੋਨੇ ਦਾ **ਕੰਗਣ** ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਅਣਮੋਲ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਨੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਨਿਆਰੇ ਕੋਲ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੇ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਹ ਕੰਗਣ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਕੰਗਣ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸੁਨਿਆਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਥਹੁ ਪਤਾ

ਲੱਗਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਕੰਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਉਤੇ ਅਪੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ **ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਵਾਲੀ**

ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੁੰਨੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਮਈਆ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਰਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਗਣ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦਿਖਾ ਦਿਤੇ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੱਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ;-
“ਕਿਉਂ...?ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ...?ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ,ਸਭ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ”ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਿੰਨੀ ਰਸਨਾ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣਾਂ ਦੀ ਬੌਛਾੜ ਨੇ ਪਿਆਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਲਾਏ ਹਨ। ਪਰ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਐਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ?ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਤਖਤ ਉਤੇ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਪਿਛੋਂ ਜੇਕਰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਸਾਡੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹੋਣੇ ਸੀ** ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਭਗਤ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦਸੋਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਰਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਨੇ ਜੁੱਗੋ ਜੁੱਗ ਅਟੱਲ ਸੰਪੂਰਣ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਦੀ ਜਾਨ ਕਿਹਾ, ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ ॥ ਖਾਲਸੇ ਮੇਂ ਹਉ ਕਰਉ ਨਿਵਾਸ ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਣ ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਕੀ ਜਾਨ ॥

ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਜਤ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਿਸ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਨਮਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਪੰਜਾਬ, ਜਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੜ੍ਹ ਸੰਕਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਨੈਨੋ ਵਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਸਸਸਸ
੧੦੦

ਸਰੀ

ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖਜੀਸਹਾਇ। ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਜੀਹੁਕਮਸਤ ਲਿਖਤਮਹਾਜੂਰਮਹਾਰਾਜਸਾਹਬ
 ਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥ ਜਬਸੈਸ੍ਰੀਗੁਰੂਮਾਹਾਰਾਜਜੀਸਰਬਤਸੰਗਤਮੇਰਾਖਾਲਸਾਬਡਾਛੋਟਾਇਸਤੇਸਵਾਇਆ
 ਹੋਵੈਤਿਨਾਉਪਰਮੇਗਵਿਰਸਾਹੋਸੈਮੈਨੁਮਾਲੂਮਹੋਸਾਧਸੰਗਤਉਪਰਮੇਗਹੁਕਮਹੈ। ਜੇਗੁਰੂਕਾਹੁਕਮਮੰਨਣਾ।
 ਜਬਸੈਭਾਈਸੰਗਤਸਿੰਘਸਾਹਬਕੇਹਾਜੂਗੇਚਵਰਦਰਦਾਰਪੈਦਿਨਰਾਤਿਆਠਪਹਗੀਖਜਮਤਹੀਕਰਦਾਹੁ
 ਦਾਹੈ। ਇਸਨੈਟਹਿਲਸੇਵਾਬਹੁਤਕੀਤੀਹੈ। ਪਿਛਲਿਆਜੁਗਾਕਾਮੇਰੇਨਾਲਹੀਗਹਿਦਾਹੈਸੈਮੈਨੁਹੀਮਾਲੂਮਹੋਸੈਮੇ
 ਗੀਖਸੀ। ਇਸਉਪਬਹੁਤਹੋਈਹੈ। ਇਸਨੁਹੁਕਮਨਾਵਾਬਖਸਿਆਹੈਹਦਾਅਨੰਦਪਰਚਕਲੇਕਲੂਰਦੇਤਾਬੇ
 ਸਰਕਾਰੇਮੇਸਾਊਰਹੈ। ਜੇਕੋਈਮੇਰੇਸਿਖਪੈਨਾਈਸਿਹੁਕਮਨਾਵੇਦਾਦਰਸਨਕਰੇਗਾਅਰੁਮੰਨੇਗਾਸੋਨਿਹਾਲੁਹੋਵੈ
 ਗਾਗਤਿਨਬਹੁਤਹਜੂਰਕੀਖਿਜਮਤਕਰਦਾਬ। ਇਸਵਾਸਤੇਬਡੀਮਹਰਵਾਨਗੀਬਹੁਤਹੋਈਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦਸਿੰ
 ਘਕਾਹੁਕਮਹੋਇਆ। ਇਸਕੋਹੁਕਮਨਾਮਾਵਖਸੋਅਨੰਦਗੜ੍ਹਿਥੈਠਿਆਤੀਬੁਕੋਵਿਚਲਿਖਿਅਹੈਸੈਮੇਭਾਈਸਿੰਗ
 ਤਸਿੰਘਕੋਦਿਹੈ। ਹੁਕਮਸਾਹਬਕਾਸਿਖਾਤਾਈ। ਇਸਬਾਤਕੋਜਾਣੇਗੇਅਰੁਮੰਨੇਗੇ। ਭੇਟਦਸਵੈਪਸੁਖਮੰਨਿਤਿਗੇ
 ਲਕਿਅਰਦਾਸਿਤਨਖਾਹਸੇਜੇਸਾਡਾਨਜਗਾਨਾਮੇਭਾਈਸਿੰਗਤਿਸਿੰਘਕੋਦੇਣਾਜੇ। ਇਸਕੋਦੇਵੇਗਾਸੋਨਿਹਾਲੁ
 ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਸਾਮੈਨੁਜਾਣੇਗੇਤੇਸਾਇਸਕੋਜਾਨਣਾਏ। ਮੇਰਾਫਰਜੈਦਾਹੈ। ਪੁੜਤੇਪਿਆਗਾਹੈ। ਇਹੁਕਮਨਾਵਾਮੇਵ
 ਡੀ। ਮਹਰਵਾਨਗੀਨਾਲਬਖਸਿਆਹੈ। ਅਵਸਾਇਹਥਾਤਿਮੈਨੁਮਾਲੂਮਹੋਜੇਗੁਰੂਕਾਸਿਖਹੋਮੇਰਾਹੁਕਮਮੰਨੇਗਾਸੈ
 ਨਿਹਾਲੁਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਇਆਦਸਾਲੇਬਸਤਪੇਸਾਕਾਦੇ। ਇਗਾਘੋੜੇਦੇ। ਇਗਾਹਾਈਦੇ। ਇਗਾਪਿੰਡੇਦੇ। ਇਗਾਜਮੀਨ
 ਦੇ। ਇਗਾਰਸਤਦੇ। ਇਗਾਕੁਆਦੇ। ਇਗਾਅਵਸਾਮੈਨੁਆਇਪਹਚੇਗਾ। ਸਵਾਲਾਖਵਿਚਆਗਤਿਆਵੇਗਾ। ਤਰੀਕ
 ਏਕਮਫਗਟਕੀ। ਬੁਦਵਾਰਦਿਨਸਵਾਪਹਚਕ੍ਰਿਆਸੀ। ਤਾਬਖਸਹੋਈਭਾਈਸੰਗਤਿਸਿੰਘਕੋਹੁਕਮਨਾਮੇਕੀ।
 ॥ ਸੰਮਤ ੧੭੫੭ ॥ ਹੁਕਮਨਾਮੇਕੀਕਾਰਭੇਟਦੇਈ। ਦਵਾਵਈਸਰਬਤਸੰਗਤਕੋਹੁਕਮਹੈ। ਤਨਮਨਸਉਲੋਚਕੇ
 ਜੇਦੇਵੇਗਾਮੇਉਸਕੋਅਵਸਨਿਹਾਲਕਗਾਗਾ। ਜੇਸਾਮੇਰਾਦ੍ਰਸਨਕਰਨਾਤੇਸਾਹੁਕਮਨਾਮੇਦਾਦਰਸਨਕਰਨਾ।
 ਸਿਖਸੰਗਤਅਵਸਨਿਹਾਲੁਹੋਵੇਗੀ।

Itihaasak Gurudwaras

ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਕੱਦ ਕਾਠ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ । ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਉਤੇ ਕਲਗੀ ਸਜਵਾ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਗਏ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਉਤੇ
ਕਲਗੀ ਸਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ।

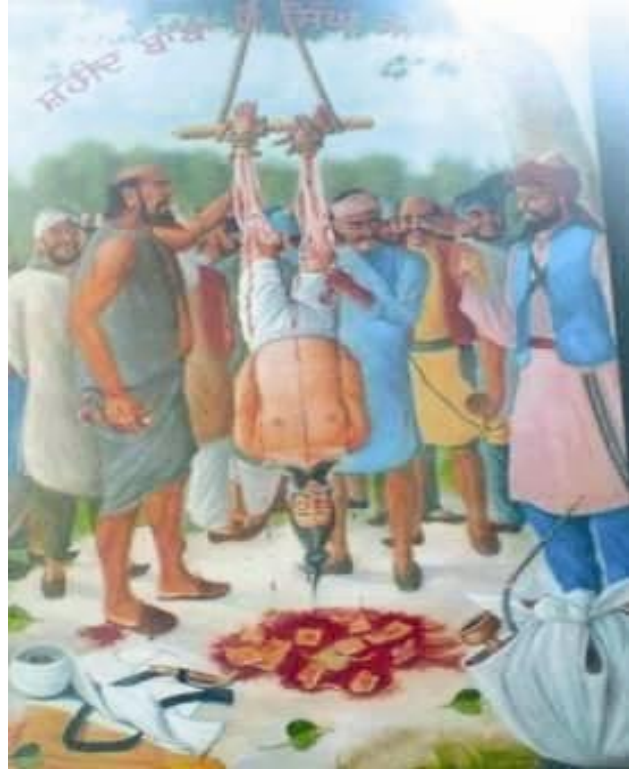
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਲੋਕ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਗੀ ਸਜਾ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਇੱਕ ਡਾਕ

ਟਿਕਟ ਵੀ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲਗੀ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ । ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਜੁਲਮ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; -“ ਪਤਾ ਨਹੀਂ! ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਉਤੇ ਕਲਗੀ ਸਜਾ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਤੋਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ‘ਰੰਘਰੇਟਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੇਟਾ’ ਕਿਹਾ। ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ, ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਯੁਧ ਸਮੇਂ ੯ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਲਪਨ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋਣ

ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਕਿਵੇਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਸੀ? ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਸਨ।

ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਕਿ **ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ** ਵੀ ਇਕ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਜਿਸਨੇ ਦਰੱਖਤ ਨਾਲ ਪੁੱਠੇ ਟੰਗ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਖੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪੁੱਠੀ ਖੱਲ ਲੁਹਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਜੁਲਮੀ ਨਵਾਬ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਜਦੋਂ ਨਵਾਬ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨੋ ਬਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਠੀ ਖੱਲ ਲੁਹਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਕ ਲੰਬਾ ਹਉਕਾ ਲੈਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਰਦਾਸ ਵਿਚ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਠੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲੁਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਪੁੱਠੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲੁਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਛਪੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੇ ਗੁਟਕਿਆਂ ਵਿਚਲੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਪੁੱਠੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲੁਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਵੀ ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਮਿਊਜ਼ਿਮਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਚਰਖੜੀਆਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਚਿੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿਰਫ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੂੰਹ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਝਲਕ ਕਿਧਰੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਗੱਲ

ਕਰਕੇ ਹੀ ਈਸਾਈ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਈਸਾ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਫ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਈਸਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਈਸਾ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਛੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅੱਛੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਪਰ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਉਹ ਗੁਰ-ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰ ਗਏ।

ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਰੀਟਾਇਰ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰੀ ਸੜਕ ਕਰਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤੀ ਉਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। **ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮੈਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰਾ ਰਵਿਦਾਸ ਉਸਨੂੰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਬਣਾ ਲਵੇ।**

ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਅਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਨਿੱਘੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸਨ। ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਬੈਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਪੋਤਰੀ

ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਲਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਆਪਣੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਨੀ ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਸਿਖਾਈ ਸੀ।

ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਬੱਚੀ ਨੂੰ, **ਸ਼ਿਵ ਜੀ** ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਦੇਖ

ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੀ ਦੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕਹੇ। ਪਰ ਨੌਕਰਾਣੀ ਦੇ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਦੋਨੋ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸਿਖਾਣ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਰਵਈਏ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ-“ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਸਹੀ....!ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਕਿੰਨੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਮੂੰਹ ਕਿਉਂ ਮੋੜਦੇ ਹੋ?”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ,-
 “ਨਹੀਂ....! ਮੈਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੀ। ਸ਼ਿਵ-ਸ਼ੰਕਰ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤਾਂ ਅਪਰੰਪਾਰ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ-ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਥਾਹ ਭੰਡਾਰ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਰਬ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀਏ। ਇਹ ਨੌਕਰਾਣੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਬੱਚੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ) ਓਹ ਦੇਖ...! ਓਹੀ ਬੱਚੀ ਹੁਣ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ?”

ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਲੱਗੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਿਵ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾ ਦੇ ਭੇਦ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ**

ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਲਈ ਵਰ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ‘**ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋਂ॥**’ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਆਖਰ ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਵਰ ਦਾਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਹੀ ਹੈ। ਤਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,-“ਤੂੰ ਕਦੀ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੈ?”

“ ਹਾਂ...!ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਤ-ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪੰਜੋਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ੪੦ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ੨੧ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਹਰ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ,-“ਚੰਗਾ!ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਜ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਅਰਥਾਂ ਸਮੇਤ ਕਰੀਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਰ-ਦਾਤਾ ਸ਼ਿਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ।ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭੀ ਬਹੁਤ ਥਾਈਂ ਇਸ ਭੇਦ ਦੀ ਗੰਢ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀਂ...!ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹੋ...।ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿਤਨੇਮ ਦਾ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਟਕਾ ਲਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।”ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਠੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਟਕਾ ਲਿਆ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ,

ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਕੌ ਕਹਤ ਸਦਾ ਸਿਵ ॥

ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਾ ਚੀਨਤ ਨਹਿ ਭਿਵ ॥

ਕਬਿਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ

ਅਰਥਾਤ: ਲੋਕ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ (ਮਹਾਦੇਵ) ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (ਸ਼ਿਵ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਭੇਦ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਮਹਿਮਾਨ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗੀ।ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਤੇ ਸ਼ਰਮ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ,ਜੋ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਹਨ।ਉਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਸਨੇ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮਹੇਸ਼ ਸਭ ਕਾਲ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਹਨ।ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਭੋਗ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕਾਲ ਪਾਇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਪੁ ਧਰਾ ॥ ਕਾਲ ਪਾਇ ਸਿਵਜੂ ਅਵਤਰਾ ॥

ਕਬਿਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ

ਪਹਿਲੇ ਕਦੀ ਉਸਨੇ ਅਰਥ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।ਤੋਤੇ ਵਾਂਗੂੰ ਰਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਤਨੇਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।ਪਰ ਅੱਜ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵਿਚ,ਇਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲ ਦੇ ਸ਼ਕੰਜੇ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਵਨ ਕਾਲ ਜੋਗੀ ਸਿਵ ਕੀਓ ॥ ਬੇਦਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੂ ਥੀਓ ॥

ਜਵਨ ਕਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਸਵਾਰਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਤਾਹਿ ਹਮਾਰਾ ॥

ਕਬਿਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ

ਭਾਵ:-ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਜਿਹੇ ਜੋਗੀ-ਰਾਜ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ,ਬੇਦਾਚਾਰੀਆ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਾਜੀ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸਵਈਏ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਭੀ ਸ਼ਿਵ (ਮਹੇਸਰ) ਦੀ ਗਲ ਮਿਲ ਗਈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸਰ ਬਿਸਨ ਸਚੀਪਤਿ ਅੰਤ ਫਸੇ ਜਮ ਫਾਸ ਪਰੈਗੇ ॥

ਭਾਵ:- ਬ੍ਰਹਮਾ,ਸ਼ਿਵ,ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ,ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾ ਨੇ ਆਖਰ ਮੌਤ ਦੇ ਵਸ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ,ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਰ-ਦਾਤੇ (ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ,ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ) ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ,ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਜਾਗੀ।ਉਹ ਜਾਣ ਗਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ,ਉਸ ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹੀ ਖਿਆਲ ਆਏ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ।ਕਾਸ਼..!ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸੁੱਕਾ ਖੂਹ ਹੀ ਗੋੜਦੀ ਰਹੀ।ਫਿਰ ਭੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਹੋਈ।ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਖੂਹ ਦੀ ਮਾਹਲ ਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵ-ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਣੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹੀ ਬਾਣੀ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਹਰਾ ਭਰਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਰੁਚੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ।

ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਵਤੀ ਜੀ ਵਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ ੧੦੮ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਦੁਰਗਾ,ਸ਼ੀਤਲਾ,ਚੰਡਿਕਾ** ਆਦਿ..।**ਸ਼ਿਵਾ** ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਉਤੇ ਸ਼ਿਵ ਪਾਰਵਤੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ।ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਵਤੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਸ਼ਿਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਸੀ।ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਗਲਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਪਾਰਵਤੀ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ

ਜਿਉਂਦਾ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਇਕ ਹੱਥਨੀ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੀ ਲੱਭਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਉਸੇ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥਨੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇ ਉਹ ਗਣੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਤਦ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਸ਼ਿਵ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ **ਸ਼ਿਵਾ (ਵਿਧਾਤਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ)** ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟ ਕੇ “ਓਮ ਨਮਹ ਸ਼ਿਵਾ...! ਓਮ ਨਮਹ ਸ਼ਿਵਾ.....!” ਦੀ ਧੁਨ ਲਗਾ ਕੇ ਅਰਾਧਨਾ ਕੀਤੀ।

ਖੁਦ **ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਭੀ ਸ਼ਿਵਾ** ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਸ਼ਿਵ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ..? ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ....? ਜਿਹੜੀ ਪੁੱਤਰ ਮਰੇ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਤੜਫਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੀ ਸੀ...। ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਐਨਾ ਸਮਝਾਉਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਕਿ ਵਿਧਾਤਾ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਰਿਓ ਨੂੰ ਜੀਵਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅਖੀਰ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਗਲਾ ਕੱਟ ਕੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਨਹੀਂ...! ਸ਼ਿਵ ਭੋਲੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਸ **ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ (ਸ਼ਿਵਾ)** ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾ ਪਿਆ।

ਧਰਮੀ ਮਾਂ ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਰਸਮ ਸੀ। ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਧਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ।

ਖੁਦ ਪਾਰਵਤੀ ਆਪ ਵੀ ਓਮ ਨਮਹ ਸ਼ਿਵਾ...! ਦੀ ਧੁਨੀ ਲਗਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੀ ਪਾਰਵਤੀ ਅਪਣੀ ਪੂਜਾ ਆਪੇ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ....? ਨਹੀਂ...! ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਸ **(ਸ਼ਿਵਾ)** (ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ) ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਂ...! ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪਾਰਵਤੀ ਦਾ ਮਰਿਆ ਪੁੱਤਰ ਜੀਉਂਦਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਅਜ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ **ਓਮ** ਹੋਵੇ ਤੇ

ਉਹ 'ਓਮ ਨਮਹ ਸ਼ਿਵਾ...'। 'ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਆਪ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਰਵਤੀ ਵੀ ਸਰਵ-ਕਲਾ-ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਭੂ (ਸ਼ਿਵਾ) ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਹ ਗਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਰਦਾਤਾ ਵੀ ਉਹੀ **ਸ਼ਿਵਾ** ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਪਾਰਵਤੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨੇ ਬੁੰਨ ਕੇ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤੋਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਉਸ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇਵੀ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਲਈ ਵਰ ਮੰਗਣਗੇ..? ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਤੜਫਦੀ ਹੋਵੇ....!

ਕੀ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਮਹਾਂ ਦੇਵ (ਸ਼ਿਵ ਭੋਲੇ ਨਾਥ) ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਂ ਦੇਵ (ਸ਼ਿਵ) ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਪਾਰਵਤੀ (ਸ਼ਿਵਾ) ਤੋਂ ਵਰ ਮੰਗਣਾਂ ਜਚਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ' ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਹਾਂ...! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਭੈ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦੀ ਸੇਧ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਰਚਨਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ॥' ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਜੋਸ਼ੀਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਝੁੰਮ ਝੁੰਮ ਕੇ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭਾਵਨਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ...? ਰੱਬ ਕਰੇ! ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ...!

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਾਂ ਜੁਧਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਖਜਾਨਾ ਗੁਆਚਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੀ ਭੇਟ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਹ ਵੀ

ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਪੰਥ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਗੱਲਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਲੁੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੰਦੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਿਰ-ਫਿਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਾੜ ਫੂਕ ਦੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਕਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਚਮਕਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ। ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਖੇਲੂ ਸਮਝ ਕੇ ਖੇਲਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ, ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ, ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠ ਫਰੇਬ ਦੀਆਂ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਓਖਾੜ ਕੇ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੂੰਨ ਨਾਲ ਸਿੰਜਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਾਂ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਰਾਹ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ’ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਵੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਗਾਇਆ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰ ਦੇਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਢੁਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਬਰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾਣ ਲਈ ਜਾਲਮਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਰਣ ਜੂਝ ਮਰਨ ਦਾ ਚਾਓ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਦ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਥੇ ‘ਦੇਹੁ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੇ ਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲੱਖਾਂ ਚੰਦ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਰਾਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ

ਚਿੰਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਰੀਤ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮੀ ਮਾਂ ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਰੱਖਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਕਈ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਕੇ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਰੱਬ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਰਾਮ, ਸ਼ਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਨਕ, ਗੋਬਿੰਦ, ਓਮ, ਨਾਰਾਇਣ ਤੇ ਸ਼ਿਵ** ਆਦਿ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਹੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਨਾਮ ਹਨ। ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ **ਰਾਮ, ਭਗਵਾਨ, ਹਰੀ, ਨਾਰਾਇਣ, ਓਮ** ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ **ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਕਰਤਾਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਰਾਮ** ਆਦਿ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਧਰਮੀ ਰਾਜੇ ਦਸ਼ਰਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਰਮੇ ਹੋਏ **ਰਾਮ** (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਹੀ **ਰਾਮ ਚੰਦਰ** ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਕਈਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਰਾਮ ਦੁਲਾਰੀ ਰਾਮ ਕੌਰ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਤੇ ਰਾਮ ਲਾਲ

ਆਦਿ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਨਾਮ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੁਆ ਅਵਤਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਕੇ ਸਚਾਈ ਦੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਨਾਲ ਇਸ ਜਗ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਪਰ ਇਹ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਗਲ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਕਿ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ** ਵਿਚ **ਰਾਮ** ਸ਼ਬਦ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ **ਰਾਮ** ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ **ਰਾਮ** (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਨੇ ਰਾਜੇ ਦਸ਼ਰਥ ਦੇ ਘਰ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਜੋ ਸਾਡਾ ਸਭਨਾ ਦਾ ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਾਲੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹੀ ਸਾਡਾ ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ ਹੈ।

ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਬੰਦੂਕ ਰੱਖ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਫਰੋਲੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਬਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਲੁੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ। ਅਜ ਕਿਧਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ...।

ਅੱਜ ਕੁਲ ਟੀ.ਵੀ. ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਨਰਥ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਲੇ **ਰਾਮ** ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਗਹਿਣੇ, ਮੁਕਟ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮਨ-ਮੋਹਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਉਲਟ **ਰਾਮ** (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਨੂੰ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ **ਰਾਮ** ਸ਼ਬਦ, **ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੀ ਖਾਤਰ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ **ਰਾਮ** ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਨਿਰ ਅਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਸਰਵ-ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਬਰੁਮਾਂ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਮਹੇਸ਼, ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ **ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ** ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਤਾ ਅਤੇ ਲਸ਼ਮਣ ਸਮੇਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਵਣ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:-

ਰਾਮੁ ਗਇਓ ਰਾਵਨ ਗਇਓ ਜਾ ਕਓ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਪੰਨਾਂ ੧੪੨੮

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਰਮਾਇਣ ਵਿਚਲੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

ਰੋਵੈ ਰਾਮ ਨਿਕਾਲਾ ਭਇਆ ॥ ਸੀਤਾ ਲਖਮਣ ਵਿਛੜਿ ਗਇਆ ॥

ਰੋਵੈ ਦਹਸਿਰੁ ਲੰਕ ਗਵਾਇ ॥ ਜਿਨਿ ਸੀਤਾ ਆਦੀ ਡਉਰੁ ਵਾਹਿ ॥

(ਪੰਨਾਂ ੯੫੪)

ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾ ਦੇਹੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚਾ ਖਸਮ ਸਮਝ ਕੇ ਜਪ ਤਪ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਭਗਤ ਜਨ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸੱਚੇ ਖਸਮ ਦਾ ਨਾਮ **ਰਾਮ** ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ **ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ** ਆਪਣੇ ਰਾਮ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁਹਾਗਣ ਬਣਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਗਾਉ ਗਾਉ ਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲ ਚਾਰਾ ॥

ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਆਏ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾਭਿ ਕਮਲ ਮਹਿ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਲੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਚਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਦੂਲਹੁ ਪਾਇਓ ॥ ਅਸ ਵਡਭਾਗ ਹਮਾਰਾ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਕਉਤਕ ਆਏ ॥ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਉਜਾਨਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੋਹਿ ਬਿਆਹਿ ਚਲੇ ਹੈ ॥ ਪੁਰਖ ਏਕ ਭਗਵਾਨਾ ॥

ਕਿੰਨੇ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋਤ ਸਰੂਪੀ **ਰਾਮ** (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ਭਗਤ-ਜਨਾ ਦੇ ਨਾਭ-ਕੰਵਲ (ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦਾ ਇਕ ਪੜਾ) ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬੇਦੀ ਰਚਾ ਕੇ ਸੱਚਾ ਸੁਹਾਗ ਬਣਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਸਮੇਂ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਲਹਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਸਖੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ (ਸਾਧ ਸੰਗਤ) ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸੁਹਾਗਣ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਭ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

• ਇਹ ਕਿਹੇ ਦਰਸ਼ਨ..? ਅਖੀਆਂ ਤਾਂ ਬੰਦ ਹਨ...!

ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈ
ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ

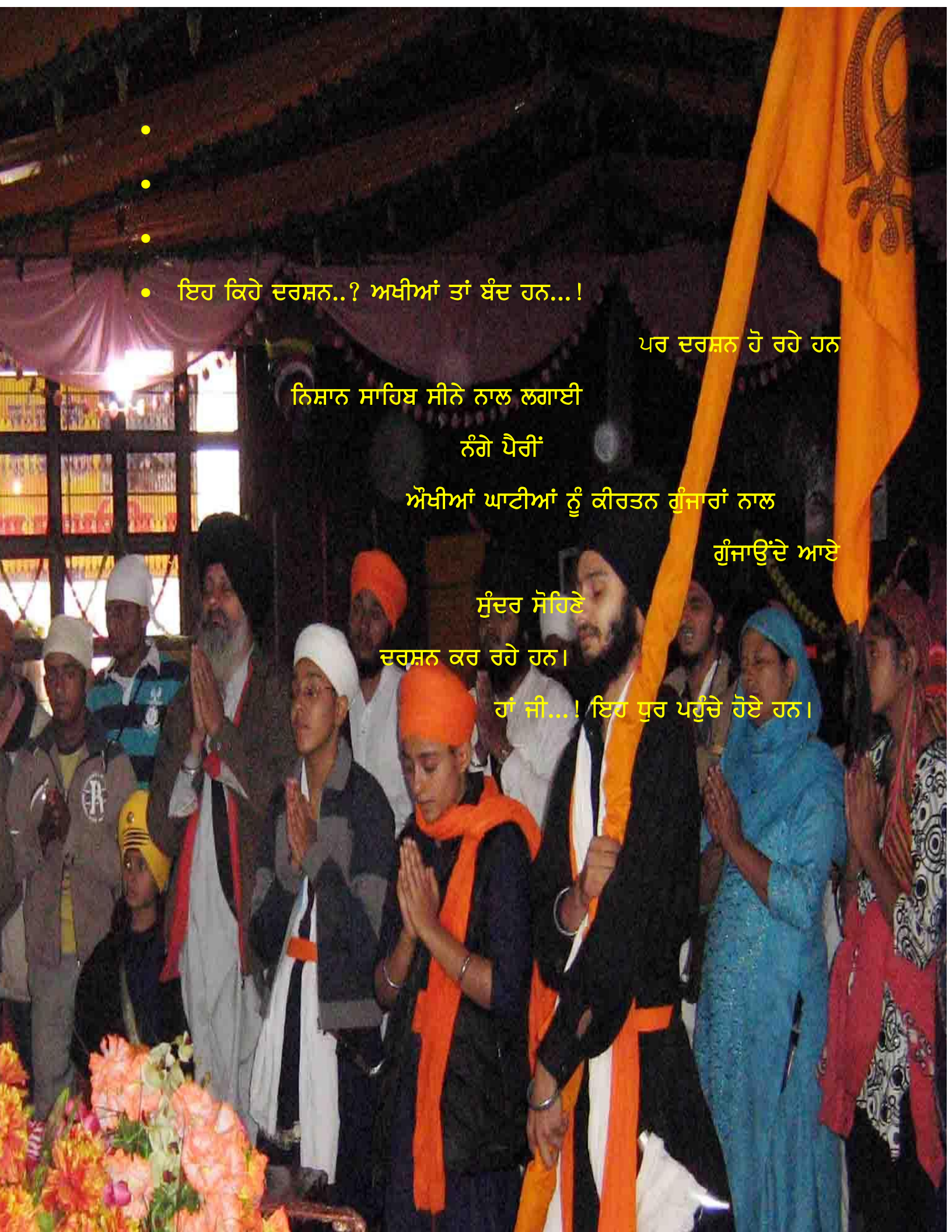
ਔਖੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਗੁੰਜਾਰਾਂ ਨਾਲ

ਗੁੰਜਾਉਂਦੇ ਆਏ

ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਿਣੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਾਂ ਜੀ...! ਇਹ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਨੇ ਅੱਖਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਐਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤ੍ਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਗੁਰਮੁੱਖ ਜੀਉਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਤੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਵਿਹੂਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ, ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰੀਵ-ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਨੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ, ਸਮਾਜਕ ਪੱਖ ਉਘਾੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕ੍ਰੋੜ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਾਂ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿਤਰਣ ਲਗਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਮਨੋ-ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਇਕ-ਸੁਰ ਹੋ ਕੇ, ਉਚ-ਮੰਡਲੀਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਬ੍ਰਿਹੋਂ-ਸੱਲੜੇ ਦਿਲ ਦੀ ਵੇਦਨਾਂ, ਡੂੰਘੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਅਤਿ-ਤੀਖਣ ਤਾਂਘਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਝਰਨੇ ਵਾਂਗੂੰ ਫੁਟ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰੇਮ-ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿਚ ਭਿੱਜੀ ਕਾਵਿ ਮਈ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਬਿਰਹੋਂ ਗੀਤ ਅਲਾਪਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਹੇਕ ਨਾਲ ਹੇਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬ੍ਰਿਹੋਂ-ਰਸ ਦੇ ਗਟਾਕ ਪੀਤੇ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮਰਾਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਮਿੱਠੜੇ ਰਸ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬਾਣੀ ਨਿਹਾਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ -ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿਤ੍ਰਣ ਵੇਲੇ ਰੂਪ-ਰੰਗ-ਰਸ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਗੇ।

ਡਾ.ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ